

ΑΤΤΙΚΗ

Αί κατά τὸ 1963 ἐκτεταμέναι ἐργασίαι διευρύνσεως ὁδῶν, διανοίξεις τάφων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν σωλῆνων ἀποχετεύσεως καὶ ἐκσκαφῶν διὰ τὴν θεμελίωσιν νέων οἰκοδομῶν ἐξηγοῦν τὴν ἰδιαιτέραν ἀφθονίαν τῶν τυχαίων ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Ἡ Ὑπηρεσία ἐπενέβη ἐκάστοτε, ἐφ' ὅσον ἐλάμβανεν ἐγκαίρως γνῶσιν, καὶ διενήργει τὴν ἀπαιτούμενην ἀνασκαφικὴν ἔρευναν πρὸς μελέτην τῶν ἀποκαλυπτομένων ἀρχαίων κτισμάτων ἢ τάφων καὶ διάσωσιν τῶν κινητῶν εὐρημάτων. Ταῦτα φυλάσσονται προσωρινῶς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς Β' Ἀρχαιολογικῆς Περιφέρειας, καταγεγραμμένα εἰς εἰδικὸν εὐρετήριο. Οἱ ἀριθμοί, οἱ συνοδευόντες κατωτέρω τὴν περιγραφὴν ἐκάστου, ἀναφέρονται εἰς τὸ εὐρετήριο τοῦτο.

Ἐκτεταμένη ἀνασκαφὴ διενηργήθη ἐν Ἱορδικῇ μὲ τὴν συνεργασίαν Βέλγων ἀρχαιολόγων, περὶ τῆς ὁποίας ἀνασκαφῆς ἔκθεσις δημοσιεύεται κειχωρισμένως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους εἰργάσθησαν, παρὰ τῇ Ἐφορείᾳ, οἱ Ἐπιμεληταὶ Β. Πετράκος καὶ Κ. Δαβάρας, ἡσκήθη δὲ ἐπὶ ἑξάμηνον ὁ δόκιμος Ἐπιμελητὴς Ἡλ. Τσιριβάκος. Ὡς ἐκτακτοὶ ὑπάλληλοι, πτυχιούχοι τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, ἢ κ. Ἐ. Σπανοπούλου, ἢ δ. Ἐ. Κουμρόγλου, ἢ δ. Ν. Μεταξᾶ, οἱ κκ. Π. Παρθένης καὶ Ἀ. Παπαδόπουλος ἐβοήθησαν οὐσιωδῶς εἰς τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας.

Καλλιθέα Ἀθηνῶν

Κατὰ τὴν ἐργασίαν ἐκσκαφῶν πρὸς τοποθέτησιν σωλῆνων ἀποχετεύσεως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Θησέως ἀριθ. 240, εἰς βάθος 2.70 μ. ὑπὸ τὸ κατὰστρωμα τῆς ὁδοῦ, εὐρέθη συστάς τάφων τῆς ὁνίμου γεωμετρικῆς ἐποχῆς. Τοὺς τάφους ἀπετέλουν ἀφ' ἑνὸς μὲν δύο μεγάλοι ἀμφορεῖς περιέχοντες μικρὰ ἀγγεῖα καὶ ἀφ' ἑτέρου τρεῖς λάκκοι, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶχον ἀποτεθῆ τὰ ἀγγεῖα, καλυπτόμενοι ὑπὸ ἀκατεργάστων πλακῶν ἐκ κροκαλοπαγοῦς λίθου. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Θησέως, ἀλλ' εἰς ἰκανὴν ἀπόστασιν, εἶχεν ἀποκαλυφθῆ πρό τινων ἐτῶν καὶ ἄλλη ὁμάς τάφων γεωμετρικῶν χρόνων, πρβλ. BCH LXXXVII (1963) σ. 404 κ.έ.

Τάφος 1. Ἀμφορεὺς (ἀριθ. 2000), εὐρέθη εἰς τεμάχια, συνεπληρώθη διὰ γύψου, ὕψ. 0,75 μ., διάμ. χεῖλους 0,23 μ. (διατομὴ χεῖλους Σχ ἔ δ. 1). Φέρει γάνωμα καστανέρυθρον. Ἐπὶ τοῦ λαίμου, ἀμφοτέρωθεν, ἐν τετραγῶν πλαισίῳ, κόσμημα διασταυρουμένων λοξῶν κεραιῶν, ἐγγεγραμμένων ἐντὸς δύο ὁμοκέντρων κύκλων. Ὁ ἀμφορεὺς περιεῖχε πέντε μικρὰ ἀγγεῖα: α) ἄωτον κύπελλον

(ἀριθ. 2001), ὕψ. 0,05 μ., διακοσμοῦμενον μὲ ἀραιὰς περιφερικὰς γραμμὰς ἐρυθροῦ χρώματος, β) μόνωτον κύαθιον (ἀριθ. 2002), ὕψ. 0,055 μ., ἔχον τὴν βᾶσιν βεβαμμένην διὰ καστανοῦ χρώματος καὶ κόσμημα, διακοπτόμενον ὑπὸ τὴν λαβὴν, ἐκ μικρῶν καθέτων γραμμῶν μεταξὺ δύο ὀριζοντίων, γ) ὄλη (ἀριθ. 2003), ὕψ. 0,103 μ., μὲ γάνωμα καστανομέλαν ἀπολεπισθὲν. Ἐπὶ τοῦ τοιχώματος τέσσαρες ἐξηρημέναι περιφερικαὶ γραμμαὶ, δ) κἀναθαρος (ἀριθ. 2004), ὕψ. 0,075 μ., μὲ βᾶσιν μελαμβά-

Σχῆδ. 1. Διατομὴ χεῖλους ταφικοῦ ἀμφορέως Καλλιθέας

φῆ καὶ κόσμημα ἐπὶ τοῦ ὄμου, ἀμφοτέρωθεν, ἐκ δύο μετοπῶν μεθ' ὕδροχαροῦς πτηνοῦ, χωρισμένων δι' ὁμάδος καθέτων γραμμῶν, ε) κωνικὴ οἰνοχοῖσκη (ἀριθ. 2005), ὕψ. 0,075 μ., ἄνευ γανώματος, τύπου τοῦ Ἄργου.

Τάφος 2. Ἐντὸς μεγάλου ἀμφορέως, τοῦ ὁποίου διεσώθησαν μόνον τμήματα τοῦ χεῖλους καὶ τῆς βάσεως, τρία μικρὰ ἀγγεῖα (Π ἰ ν. 62α): α) μόνωτος κύαθος (ἀριθ. 2006), ὕψ. 0,045 μ., φέρων ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς καστανόχρωμον γάνωμα. Ἐξηρημένη ταινία, ὑπὸ τὸ χεῖλος, β) μόνωτος κύαθος (ἀριθ. 2007), ὕψ. 0,05 μ., κοσμοῦμενος ἐπὶ τοῦ ὄμου μὲ ὀφιοειδῆ γραμμὴν διακοπτομένην ὑπὸ τὴν λαβὴν καὶ μὲ δύο ὀριζοντίους γραμμὰς ἐπὶ τοῦ καθέτου χεῖλους, γ) καλάθισκος (ἀριθ. 2008), ὕψ. 0,065 μ., τὸ τοίχωμα τοῦ ὁποίου φέρει ἀποτύπωμα πλέγματος καλάθου, χρησιμοποιηθέντος ὡς μήτρας. Ἐσωτερικῶς κόσμημα δύο διασταυρουμένων γραμμῶν καὶ δύο ἄλλων περιφερικῶν ὑπὸ τὸ χεῖλος.

Τάφος 3. Λάκκος καλυπτόμενος ὑπὸ πλακῶν κροκαλοπαγοῦς λίθου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν τὰ ἀγγεῖα: α) οἰνοχόη μετὰ τοῦ πάματος (ἀριθ. 2009), ὕψ. 0,46 μ., διάμ. 0,19 μ. Διακόσμησις εἰς ζῶνας μετὰ γεωμετρικῶν θεμάτων, ἐπὶ τοῦ ὄμου εἰς μετόπας μετὰ ρόμβων ἢ γραμμωτῶν τριγῶνων, ἐπὶ τοῦ λαίμου μετὰ ροδάκων, παραλλήλων θλαστῶν γραμμῶν, κύκλου κοκκίδων περικλείοντος μικροῦς κύκλους κ.λ.π. Ἡ βᾶσις καλύπτεται ὑπὸ καστανοῦ βερνικίου. Δύο μαστοειδεῖς ἀποφύσεις ἐπὶ τῆς προσθίας ὄψεως τοῦ ὄμου. Ἡ ράχις τῆς λαβῆς διακεκοσμημένη δι' ἐπαλλήλων μικρῶν κύκλων μετὰ κοκκίδος εἰς τὸ κέντρον ἐκάστου (Π ἰ ν. 62β), β) σκύφος (ἀριθ. 2010), ὕψ. 0,08 μ.,

ἔχων ἐπὶ τοῦ χεῖλους κόσμημα μετοπῶν μεθ' ὕδροχαροῦς πτηνοῦ καὶ ζατρικίου, ἐπὶ τοῦ ὤμου μετόπην μετὰ θλαστῆς ταινίας καὶ στιγμῶν, ἐπὶ τῆς βάσεως θλαστὴν ταινίαν μεταξὺ περιφερικῶν γραμμῶν. Ἐπὶ τῶν λαβῶν, πλαισιούμεναι κοκκίδες, ὑπὸ τὴν βᾶσιν ὁμόκεντροι κύκλοι. Ὁ σκύφος ἐσωτερικῶς καλύπτεται διὰ γανώματος καστανοῦ, πλὴν πέντε ἐξηρημένων ταινιῶν παρὰ τὸ χεῖλος (Πί ν. 62δ), γ) σκύφος (ἀριθ. 2011), ὕψ. 0,065 μ., με ἑλαφρῶς ἐξέχον τὸ χεῖλος. Φέρει ἀμφοτέρωθεν κόσμημα μαιάνδρου ἐν μετόπῃ. Αἱ λαβαί, ἡ κοιλία καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτονται ὑπὸ καστανεύρου γανώματος, πλὴν ἐξηρημένης ταινίας ὑπὸ τὸ χεῖλος, ἐφ' ἧς ὁμάδες καθέτων μικρῶν γραμμῶν (Πί ν. 62δ), δ) σκύφος (ἀριθ. 2012), ὕψ. 0,07 μ., ὁμοίου σχήματος, φέρων ἀμφοτέρωθεν ἐν μετόπῃ κόσμημα ὁμάδος παραλλήλων γωνιῶν. Ἐσωτερικῶς, ταινία ἐξηρημένη ὑπὸ τὸ χεῖλος, ἐφ' ἧς ὁμάδες καθέτων μικρῶν γραμμῶν.

Τάφος 4. Ἐκ θραυσμάτων ἀνασυνεκροτήθησαν τρία ἀγγεῖα: α) οἰνοχόη (ἀριθ. 2016), ὕψ. 0,23 μ., ἑλλειπῆς τὴν λαβὴν, μέρος τοῦ λαίμου καὶ τοῦ τοιχώματος τῆς κοιτίας. Τὸ χεῖλος τριφυλλόσχημον, ἡ βᾶσις ἐπίπεδος. Ἐπὶ τοῦ λαίμου γεωμετρικὰ κοσμήματα ἐν μετόπῃ. Ἐπὶ τοῦ τοιχώματος, παράλληλοι ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ γραμμῶν (Πί ν. 62γ), β) πυξίς (ἀριθ. 2017), ὕψ. 0,10 μ. Ἐχει τὴν βᾶσιν μελαμβαφῆ, τὴν λοιπὴν ἐπιφάνειαν κεκοσμημένην διὰ περιφερικῶν γραμμῶν, ζωνῶν ἐξ ὁμάδων καθέτων εὐθειῶν καὶ θλαστῶν γραμμῶν, πλαισιουμένων διὰ κοκκίδων. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀβαφῆς. Τὸ ἐπίπεδον χεῖλος φέρει τέσσαρας ὁπᾶς πρὸς ἐξάρτησιν (Πί ν. 63β) καὶ συνανῆκον κάλυμμα (Πί ν. 63α), γ) κἀνθα-

Σχέδ. 2. Διακοσμητικὸν θέμα γεωμετρ. κἀνθάρου Καλλιθέας

ρος, ὕψ. 0,110 μ., διαμ. χεῖλους 0,140 μ. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους κοκκίδες πλαισιούμεναι ὑπὸ ὀριζοντίων ταινιῶν, ἐπὶ τοῦ ὤμου ἐπαναλαμβάνεται δις ἡ τετράκις τὸ θέμα κύκλου περικλείοντος ἐξ μικροῦς

ἀκτινοειδῶς πῆριξ κεντρικοῦ, μετὰ στιγμῶν, εἰς τὸ κέντρον ἐκάστου (Σχ ἐδ. 2). Περὶ τὴν περιφέρειαν τοῦ ἐξωτερικοῦ κύκλου μικραὶ κάθετοι γραμμαὶ ἐν εἶδει ἀκτίων.

Τάφος 5. Λάκκος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν: α) ἀμφορεὺς (ἀριθ. 2018) μετὰ δισκοειδοῦς πώματος, ἑλλειπῆς ἐν μέρει κατὰ τὸ χεῖλος, ὕψ. 0,25 μ. Ἡ ἐπιφάνεια, κατὰ τὸ πλεῖστον διαβεβρωμένη, κοσμεῖται ὑπὸ τριῶν περιφερικῶν ταινιῶν καστανοῦ χρώματος (Πί ν. 62δ), β) σκύφος με πλατὺ, κάθετον χεῖλος (ἀριθ. 2019), ὕψ. 0,07 μ., ἔχων τὴν βᾶσιν μελαμβαφῆ, ἐπὶ τοῦ ὤμου ἀμφοτέρωθεν κόσμημα μετόπης μετὰ τεσσάρων πτηνῶν, τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν ἐπικεχρωσμένην με ἄμαυρὸν ἀραιὸν βερνίκιον (Πί ν. 62β), γ) σκύφος με ἑλαφρῶς ἐξέχον χεῖλος (ἀριθ. 2020), ὕψ. 0,075 μ., ἔχων τὴν βᾶσιν μελαμβαφῆ, ἐπὶ τοῦ ὤμου ἀμφοτέρωθεν κόσμημα ἐκ δύο ἀστερίσκων πλαισιουμένων ὑπὸ ὁμάδων καθέτων γραμμῶν, τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν καλυπτομένην με κατέρυθρον γάνωμα, πλὴν ταινίας, παρὰ τὸ χεῖλος, ἐξηρημένης, ἐφ' ἧς ὁμάδες καθέτων μικρῶν γραμμῶν (Πί ν. 62β). Ἡ κάτω τοῦ ποδὸς ἐπιφάνεια εἰς τοὺς δύο σκύφους εἶναι ἐξηρημένη.

Τὰ ἀκόλουθα τρία ἀγγεῖα εὐρέθησαν εἰς ἀποτμήματα μεταξὺ τῶν τάφων 3 καὶ 4. Δὲν εἶναι βέβαιον, ἂν ἀνήκον εἰς χωριστὸν τάφον. Ἐπειδὴ χρονολογικῶς συνάπτονται μᾶλλον πρὸς τὰ ἀρχαιότερα ἀγγεῖα τοῦ τάφου 4 εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀνήκον εἰς τὰ κτερίσματα τούτου: 1) σκύφος (ἀριθ. 2013), ὕψ. 0,07 μ., ἑλλειπῆς κατὰ τὸ ἑλαφρῶς ἐξέχον χεῖλος, τὸ ὅποιον κοσμεῖται διὰ σειρᾶς κοκκίδων μεταξὺ γραμμῶν. Ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἀμφοτέρωθεν, ἐντὸς μετοπῶν, ὕδροχαρῆ πτηνὰ ἐκατέρωθεν μαιάνδρου. Ἡ βᾶσις μελαμβαφῆς, ἡ κάτω τοῦ ποδὸς ἐπιφάνεια ἐξηρημένη καὶ ἐσωτερικῶς ταινία ἐξηρημένη παρὰ τὸ χεῖλος, ἐφ' ἧς ὁμάδες καθέτων μικρῶν γραμμῶν (Πί ν. 63β), 2) πινάκιον (ἀριθ. 2014), διαμ. 0,18 μ., ὕψ. 0,035 μ., κοσμούμενον ἐξωτερικῶς διὰ περιφερικῶν ταινιῶν, σειρᾶς ἀστερίσκων εἰς τὴν ζώνην τῶν λαβῶν καὶ ἀστερίσκου ἐγγεγραμμένου ἐν κύκλῳ εἰς τὸ κέντρον. Ἐσωτερικῶς, τρεῖς ἐξηρημέναι ταινίαι περὶ τὸ κέντρον καὶ εὐρυτέρα ταινία κατὰ τὸ χεῖλος, ἐφ' ἧς ὁμάδες καθέτων μικρῶν γραμμῶν (Πί ν. 63γ), 3) πυξίς μετὰ πώματος (ἀριθ. 2015), ὕψ. 0,14 μ., κοσμουμένη με ζῶνας ἐκ θλαστῶν γραμμῶν, πλαισιουμένων ὑπὸ ὀριζοντίων. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ πώματος εἶναι βεβαμμένη δι' ἐρυθροῦ βερνίκιου, πλὴν τριῶν ἐξηρημένων γραμμῶν κατὰ τὴν περιφέρειαν. Ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἡ κάτω τῆς βάσεως ἐπιφάνεια εἶναι ἀβαφῆς. Τὸ ἐπίπεδον χεῖλος ἔχει τέσσαρας μικρὰς ὁπᾶς πρὸς ἐξάρτησιν (Πί ν. 63γ).

Τὰ ἀνωτέρω τρία ἀγγεῖα ἀνήκουν εἰς τὴν νεωτέραν γεωμετρικὴν περίοδον, ὡς καὶ τὰ ἀγγεῖα τοῦ τάφου 4. Ἡ πυξίς ἀριθ. 2015, ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν, συνάπτεται πρὸς κτέρισμα τοῦ τάφου τῆς Ἐλεουσίνος: CVA E.M. Ἀθηνῶν. I, πίν. 5, ἀριθ. 4, ἂν καὶ διαφέρει κατὰ τὸ πῶμα. Πρβλ. καὶ Kerameikos V, 1, πίν. 52. Ἡ οἰνοχόη ἀριθ. 2016 τοῦ τάφου 4 ἔχει παράλληλον παράδειγμα εἰς τὸν τάφον 22 τοῦ Κεραμεικοῦ, Kerameikos V, 1, πίν. 75, (ἀριθ. 298). Τὰ ἀγγεῖα τῶν τάφων 1, 2, 3 καὶ 5 εἶναι κατὰ τι μεταγενέστερα τῶν ὄψιμων γεωμετρικῶν χρόνων.

Ὡς πρὸς τὸ κύπελλον ἀριθ. 2007 τοῦ τάφου 2 πρβλ. Kerameikos V, 1, πίν. 106, ἀριθ. 653, τάφ. 64 καὶ E. Brann, The Athenian Agora, VIII, πίν. 10, ἀριθ. 191. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 2009 μεγάλη οἰνοχόη τοῦ τάφου 3 ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην ὁμάδα τῶν οἰνοχοῶν («Pitcher») Kahane, AJA (1940) σ. 479-482, ἡ ὁποία συνεχίζει τὸν α' ρυθμὸν τοῦ Διπύλου, δηλ. ἀνήκει εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὄψιμου γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ: F. Villard, Mon. Piot 49 (1957) σ. 28-29. Ὁ σκύφος 2010, τοῦ ἰδίου τάφου παραβάλλεται πρὸς ἀριθ. 342, τάφου 71, Kerameikos V, 1, πίν. 96. Διὰ τὸν ἀμφορέα 2018, τοῦ τάφου 5, πρβλ. E. Brann ἔ.α. σ. 34, ἀριθ. 32, πίν. 3, διὰ τὸν σκύφον ἀριθ. 2019 πρβλ. ἐξωτερικὴν διακόσμησιν κύλικος τοῦ Βρετ. Μουσείου 1950. 11-9.1, J. M. Davison, Attic Geometric Workshops (1961), εἰκ. 83.

Ἐντὸς αὐτῆς παλαιᾶς οἰκίας, κειμένης πλησίον τοῦ χώρου τῶν τάφων, ἔκειτο ὁ ἀπεικονιζόμενος ἐν Πί ν. 64α μικρὸς μαρμάρινος λέων. Οἱ ἔνοικοι ἐδήλωσαν ὅτι τὸ γλυπτὸν (ἀριθ. 2276) εὑρίσκειτο ἐκεῖ ἀφ' ἧς ἐποχῆς, κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, εἶχε κτισθῆ ἡ οἰκία. Πιθανῶς ἀνήκεν εἰς ταφικὸν κτίσμα. Διαστάσεις: μήκος 0,58 μ., ὕψ. 0,35 μ., πλ. 0,18 μ., ὕψος πλίνθου 0,10 μ. Ἡ ἐντελῶς κατεστραμμένη κεφαλή, ἔχει ὑποστῆ ἐπεξεργασίαν, ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἔχει διανοιγὴ τῶρος κυκλικός. Τὸ ἄκρον τῶν γλουτῶν εἶναι λοξῶς ἀποκεκομμένον, ἦτο ἴσως εἰργασμένον ἐπὶ χωριστοῦ τεμαχίου μαρμάρου. Ἡ χαίτη ἀποδίδεται μὲ ἐγχαράκτους διὰ γλυφάνου γραμμᾶς, αἵτινες δηλοῦσιν ἀδρομερῶς τοὺς θυσάνους. Ἀδρομερῶς ἐπίσης δηλοῦνται αἱ πλευραὶ, ἀλλ' οὐδεμία πλαστικὴ λεπτομέρεια ἐπὶ τῶν προσθίων σκελῶν. Τὸ γλυπτὸν, μετρίας ποιότητος, ἀνάγεται εἰς τοὺς κλασσικοὺς χρόνους.

Ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Ἰλισοῦ καὶ Καλυψοῦς εὑρέθη κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς ΥΔΡΕΞ μικρὰ μαρμαρινὴ στήλη τοῦ τέλους τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος (Πί ν. 64β-γ). Τὸ μικρὸν ἐξάρματος ἀνάγλυφον εἰκονίζει γυναῖκα καθήμενη πρὸς δε-

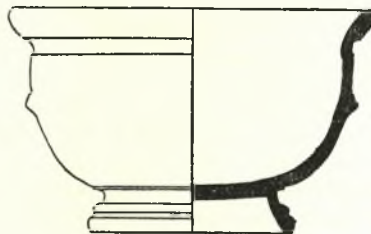
ξιὰ (ἐπιγρ. ΝΙΚΟΒΟΛΗ), τὴν μητέρα προφανῶς τοῦ νεκροῦ, κατ' ἐνώπιόν της νέον ἄνδρα κρατοῦντα λύραν καὶ λαγῶν (ἐπιγρ. ΦΥΡΚΙΑΣ). Οὗτος εἶναι ὁ νεκρός, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ ἐλεγειακὸν διστιχον, κεχαραγμένον ἐπὶ τῆς βάσεως: ΚΕΙΣΑΙ-ΠΑΤΡΙΓΟΟΝΔΟΥΣΦΥΡΚΙΑ / ΕΙΔΕΤΙΣΕΣΤΙ / ΤΕΡΨΙΣΕΝΗΑΙΚΙΑΙ ΤΗΝ ΔΕΘΑΝΩΝ / ΕΛΙΠΕΣ. Ὑψ. στήλης 0,64 μ. (ἀριθ. 2062).

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σαρανταπόρου 14 εὑρέθη ὁμοίως ὑπὸ ἐργατῶν μαρμαρινὴ ἐπιτυμβία λήκυθος (ἀριθ. 2225), ἑλλιπῆς κατὰ τὸν λαιμὸν καὶ τὸν πόδα, φέρουσα ταπεινὸν ἀνάγλυφον, μετρίας ποιότητος, μὲ παράστασιν δεξιῶσεως καθήμενης γυναικὸς καὶ ὀρθίου γενειοφόρου ἀνδρός, ὕψ. 0,66 μ. Ὡσαύτως ἀνθέμιον ἐκ τῆς ἐπιστέψεως μαρμαρινῆς στήλης τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος (σφζ. ὕψ. 0,68, πλ. 0,49 μ.).

Πειραιεὺς

Ἐκσκαφαὶ πρὸς θεμελίωσιν οἰκοδομῶν ἀπεκάλυψαν εἰς διάφορα σημεῖα ἀρχαίας ὕδατοδεξαμενᾶς. Ἡρευνήθη ἡ ἐπίχωσις αὐτῶν, ἀποδώσασα ἐνδιαφέροντα κεραμικὰ καὶ ἄλλα εὐρήματα, ἀπετυπώθησαν δὲ αἱ κατόψεις καὶ αἱ καθ' ὕψος τομαὶ αὐτῶν.

Ἐκ τοῦ βαθυτέρου στρώματος δεξαμενῆς εἰς τὴν γωνίαν τῶν ὁδῶν Καραϊσκού καὶ Φιλελλήνων (οἰκοδομὴ Γιαννοπούλου) προήλθον ἀποτμήματα μελαμβαφῶν ἀγγείων, κρατήρων, σκύφων, κυλικῶν, λύχνων καὶ τινα ἐρυθρόμορφα τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος, ὡς τοῦ ἐν Πί ν. 65α εἰκονιζομένου σκύφου (ἀριθ. 2105), φέροντος παράστασιν γυμνῶν νέων (ὕψ. 0,095 μ., διαμ. χείλους 0,155 μ., τομὴ Σ χ ε δ. 3). Ἐπὶ τοῦ πυθμένος σφράγισμα σταυρο-

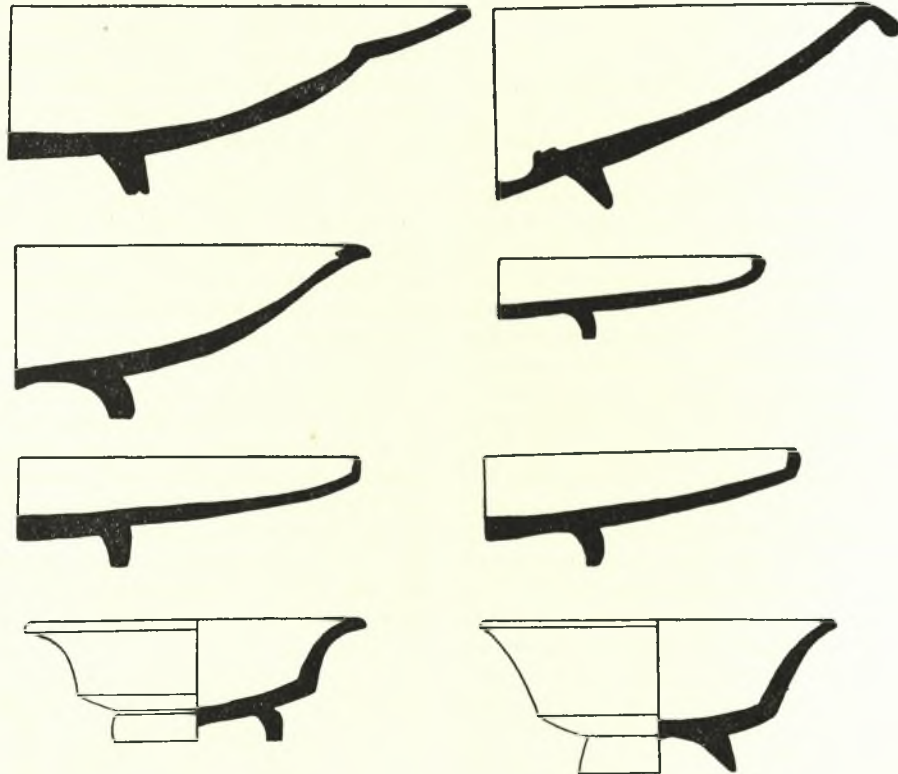

Σχέδ. 3. Τομὴ σκύφου 4ου π.Χ. αἰ. ἐκ Πειραιῶς

εἰδῶς διατεταγμένων ἀνθεμίων μετ' ἐγχαράξεων. Ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ χείλους, κλάδος κισσοῦ μὲ ἐπίθετα χρώματα, ἐρυθρὸν καὶ λευκόν. Ἄλλος ὁμοίος, ἀλλὰ μικρότερος σκύφος μελαμβαφῆς, φέρει ἐπὶ τοῦ πυθμένος ἐμπίεστον κόσμημα (Πί ν. 65α). Ἐν τῶν ὀστράκων ἔχει χάρα-

γμα ΔΔΔΔ. Ἡ ἐπίχωση περιελάμβανε, πλὴν ὀλίγων σχετικῶς ἑλληνιστικῶν ὀστράκων, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποτμήματα λύχνων καὶ πινακίων terra sigillata, περγαμηνῶν ἢ ψευδο-περγαμηνῶν τοῦ 1ου μ.Χ. αἰῶνος καὶ πλῆθος κοινῶν ἀγανῶτων ἀγγείων, τῶν ὁποίων ἡ χρονολόγησις εἶναι ἀβεβαία. Ἐκ τῆς ἑλλείψεως χαρακτηριστικῶν τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος λύχνων καὶ ὀστράκων συνάγεται ὅτι ἡ ἀχρήστευσις καὶ ἡ ἐπίχωση τῆς δεξαμενῆς συνε-

γαννη) ἀπεκαλύφθησαν τρεῖς κυκλοτερεῖς δεξαμεναὶ συνδεόμεναι πρὸς ἀλλήλας δι' ἀγωγοῦ, ὡς καὶ ἄλλη ἀνεξάρτητος. Τρία φρέατα διανοίγονται καθέτως διὰ τὴν κάθοδον πρὸς καθαρισμὸν τοῦ ἀγωγοῦ καὶ τῶν δεξαμενῶν. Ἐντὸς τῆς ἐπιχώσεως εὐρέθησαν μαρμαρίνα τινα ἀντικείμενα, μικρὰ ἐρμαϊκὴ στήλη (ἀριθ. 2115) μετ' ἀποκεκρομένην τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ δεξιὸν ἔμβολον, σφζ. ὕψ. 0,125 μ., πᾶχ. 0,03 μ., δύο ἀποτμήματα λεκανί-

Σχέδ. 4. Τομαὶ ἑλληνιστικῶν ἀγγείων ἐκ Πειραιῶς

τελέσθη κατὰ τὸν 2ον μ.Χ. αἰῶνα. Εἰς τὸν 2ον μ.Χ. αἰῶνα ἀνήκει ἀνάγλυφος κεφαλὴ Σίληνου ἐκ πηλίνου πυραύνου, τρία ἀποτμήματα πηλίνων εἰδωλίων εἰκονιζόντων πιθανῶς τὴν θεὰν Ἄρτεμιν καὶ χαλκὴ φιάλη (ἀριθ. 2114), κακῶς διατηρουμένη, σφυρήλατος μετὰ λαβῆς χυτῆς καὶ στεφάνης, ὕψ. 0,075 μ., διαμ. 0,15 μ. (Πί ν. 65β). Ἡ ὑπὸ τὴν βάσιν ἐπιφάνεια τοῦ σκεύους κοσμεῖται δι' ὁμοκέντρων ἀναγλύφων δακτυλίων, ἢ λαβὴ φέρει σφράγισμα - -|ΛΕΥ| - -.

Εἰς τὴν ΒΑ. συμβολὴν τῶν ὁδῶν Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ Μπουμπουλίνας (οἰκοδομὴ Βιτό-

δων (ἀριθ. 2116-7), τῶν ὁποίων τὸ ἐν σφίξει μέρος τῆς λαβῆς. Τὰ κεραμεικὰ εὐρήματα ἐκ τῆς ἐρεύνης τῆς ἐπιχώσεως ὑπῆρξαν ἀφθονα καὶ ἐνδιαφέροντα, ἀνήκοντα εἰς τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους. Σημειοῦμεν μεταξύ αὐτῶν ἀγγεῖα τῆς κατηγορίας τῆς «δυτικῆς κλιτύος τῆς Ἀκροπόλεως», τῶν ὁποίων χαρακτηριστικὸν παράδειγμα ἀμφορέως (ἀριθ. 2194) παρέχει ἡ εἰκὼν τοῦ Πί ν. 65γ. Εὐρέθησαν ἐπίσης κἀνθαροὶ καὶ λήκυθοι μελαμβαφεῖς, πινάκια, λάγνηοι μετὰ λευκοῦ ἐπιχρίσματος καὶ διακοσμῆσεως κλάδων φυλλοφόρων ξανθοφαίου χρώματος, ἄωτοι κύαθοι μελαμβαφεῖς

ή μετά διακοσμήσεως σπείρας και άνθεμίαν αναγλύφων επί τής υπό τὸ χεῖλος ζώνης, δακρυδόχοι τεφροφαίου πηλοῦ, λύχνοι και 22 σφραγίσματα επί λαβῶν ἀμφορέων, ἐκ τῶν ὁποίων 15 εἶναι τῶν Κνιδίων (ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ, ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ), 2 τῆς Ρόδου κλπ.

Τὰ ἀπὸ τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Σύλλα χρονολογούμενα ἀγγεῖα (πινάκια ἰχθύων, λεκανίδες, μεγαρικοί σκύφοι) ἰδίως ἐκεῖνα τοῦ α' ἡμίσεος τοῦ 1ου π.Χ. αἰῶνος, εἶναι πολυαριθμότερα (Σχ ἐ δ. 4). Εἰς ταῦτα περιλαμβάνονται και ἀποτμήματα λύχνων.

Ἡ σημασία τῶν εὐρημάτων ἔγκειται εἰς τὴν πιθανότητα ὅτι ἡ συσσώρευσις τῶν θραυσμάτων και ἡ ἐπιχώσις τῶν τριῶν δεξαμενῶν συνετελέσθη κατὰ τὴν ἐπελθοῦσαν διὰ τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Σύλλα καταστροφὴν, ἡ ὁποία παρέχει χρονολογικὸν ὄριον ante quem, διότι εἶναι προφανές ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν εὐρημάτων εἶναι νεώτερον τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος. Ἡ παρουσία τριῶν χαλκῶν ἑλληνιστικῶν νομισμάτων ἐπιβεβαιῶσι τὸν χρονολογικὸν καθορισμὸν τῆς ἐπιχώσεως. Τὰ νομίσματα, τοῦ 3ου και τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος, ἐταυτίσθησαν ὑπὸ τοῦ P. R. Franke, τὸν ὁποῖον και εὐχαριστῶ: 1) Μεγάρων. Πρῶτα. Ὅπ. δελφίν ΜΕΓ, πρβλ. SNG Copenh., Attica 480. 2) Ἀθηνῶν, Σβορώνου πίν. 24, 59. 3) Ἐφέσου, BMC Ionia, σ. 62, 141. SNG Copenh. 302.

Εἰς τὸ ἀνάτατον στρῶμα τῆς ἐπιχώσεως, ἐντὸς τῆς τετάρτης δεξαμενῆς, εὐρέθησαν ὀλίγα σχετικῶς θραύσματα ἀγανῶτων κοινῶν ἀγγείων τῶν αὐτοκρατορικῶν ρωμαϊκῶν χρόνων και τρεῖς πῆλινοι λύχνοι ἐκ κιτρίνου πηλοῦ, τῶν ὁποίων ὁ πλεόν χαρακτηριστικός, φέρων παράστασιν Ἀφροδίτης και δύο Ἐρῶτων, εἰκονίζεται ἐν Πί ν. 66α (ἀριθ. 2169). Ὑπὸ τὴν βάσιν, ἐγγάρατος ἐπιγραφὴ ἐντὸς κύκλου: ΛΟΥΚΙΟΥ. Ὁ λύχνος ἀνήκει εἰς τὸ β' ἡμισυ τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος, πρβλ. J. Perlzweig, The Athenian Agora VII, σ. 97, ἀριθ. 306-307.

Ἐπὶ τῆς ἀκτῆς Θεμιστοκλέους, ἐναντι τοῦ Τελωνείου, κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν θεμελίων τῆς οἰκοδομῆς Λαμοῦ, εὐρέθησαν τμήματα μαρμαρίνου ἀνδριάντος, ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ (Πί ν. 66β). Ἡ κεφαλὴ μετὰ τοῦ συμφυοῦς πρὸς τὸν λαμόν ἐμβόλου δι' ἐνθεσιν ἔχει ὕψος 0,75 μ. Τὸ ἀπότμημα τοῦ κορμοῦ, ἀποκεκρυμένον κατὰ τὸν δεξιὸν ὄμιον και κάτω τῆς ὀσφύος, ὕψ. 0,85 μ., ἄλλο δὲ ἀπότμημα σφῶζον πτυχώσεις τοῦ χιτῶνος, ὕψ. 0,26 μ. Ἡ κεφαλὴ συνάπτεται πρὸς τὸν τύπον μετὰ σπειροειδῶν βοστρύχων (Rollockenfrisurtypus) τοῦ M. Wegner, Hadrian (Berlin, 1956), σ. 93. Λαμπρὸν παράδει-

γμα τοῦ τύπου εἶναι ὁ προσφάτως δημοσιευθεὶς ὑπὸ Cl. Rolley και Fr. Salviat ἐκ Θάσου ἀνδριάνς τοῦ Ἀδριανοῦ: BCH 87 (1963) σ. 548 ἐξ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μαρμάρου ἔχει ὑποστῆ διάβρωσιν και φέρει ἐπικεκολλημένα θαλάσσια ὄστρακα. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὁ χῶρος ἔνθα εὐρέθη, ἐκτὸς τοῦ τείχους, ἐκαλύπτετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Ἐσώτερον, ἐν τῇ ἐπιχώσει, εὐρέθησαν και ἄλλα μικρότερας σημασίας γλυπτά, κορμὸς γυμνοῦ παιδὸς μετὰ συμφυοῦς πρὸς τὴν ράχιν πεσσοῦ, ἴσως ἐκ μαρμαρίνης κλίνης ρωμαϊκῶν χρόνων, και ἀπότμημα βάσεως. Ταῦτα κατετέθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον Πειραιῶς (ἀριθ. Εὐρ. Μουσεῖου Πειραιῶς 1197-1200). Ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐπιχώσεως ἐσημειώθησαν ἀγγεῖα και λύχνοι ἀναμιξ ἀπὸ τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς μέχρι τῶν ὑστάτων ρωμαϊκῶν χρόνων, μετὰ τῶν ὁποίων και εἰδῶλιον ἀλέκτορος, ὅμοιον πρὸς τὰ τῆς ἀρχαίας Ἀγορᾶς Ἀθηνῶν, The Athenian Agora VI, ἀριθ. 826-836, πίν. 21, τοῦ 4ου μ.Χ. αἰῶνος και λύχνοι ὡς The Athenian Agora VII, πίν. 42, τῶν ἀρχῶν τοῦ 5ου μ.Χ. αἰῶνος.

Ἐν τῷ ὑπογείῳ κατεδαφισθείσῃ οἰκίᾳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καραῖσκου 165, εὐρέθησαν: ἀγαλμάτιον μαρμαρίνον Ἀθηνᾶς, ἀκέφαλον (ἀριθ. 2251) σφῶ. ὕψ. 0,43 μ., πρωῖμου ἑλληνιστικοῦ τύπου, τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος (Πί ν. 67α), πρβλ. K. Schefold, Meisterwerke griech. Kunst, ἀριθ. 360. Ἀγαλμάτιον μαρμαρίνον (ἀριθ. 2250) Κυβέλης καθημένης ἐπὶ θρόνον και κρατοῦσης τύμπανον εἰς τὴν ἀριστερὰν και φιάλην εἰς τὴν δεξιάν, ὕψ. 0,24 μ. Ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς θεᾶς παρίσταται λέων κατακεκλιμένος.

Ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν ὁδῶν Κεχαγιᾶ και Πειραιῶς (N. Φάληρον), τμήμα μαρμαρίνης πλίνθου μετὰ τοῦ ἄκρου τοῦ προσθίου ἀριστεροῦ σκέλους λέοντος (ἀριθ. 1998) σφῶ. μήκους 0,25 μ., πλ. 0,19 μ. Τὸ γλυπτὸν εἶναι καλῆς ἐργασίας τῶν πρωῖμων ρωμαϊκῶν χρόνων (Πί ν. 67β).

Ὑδατοδεξαμεναὶ ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν θεμελίων οἰκοδομῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βασιλίσσης Σοφίας 83 και ἄλλη εἰς τὴν συμβολὴν τῶν ὁδῶν Θεοχάρη και Μπότσαρη, κατὰ τὴν διόρυξιν φρεατίου ὑπὸ τοῦ ΟΤΕ. Αὕτη, κυκλοτερῆς, διαμ. 5 μ., βάθος 4 μ., λαξευμένη ἐντὸς τοῦ βράχου, μετὰ βαθμίδων ἐπὶ τοῦ τοιχώματος, δὲν ἔφερε κονίαμα και ἴσως εἶχε μείνει ἡμιτελής, μὴ χρησιμοποιηθεῖσα.

Ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ (ὁδὸς Ἀλεξάνδρου 64) ἐκτελουμένων ἐργασιῶν ὁδοποιίας ὑπὸ τοῦ Δήμου, ἀπεκαλύφθη τμήμα θεμελιώσεως τείχους, πᾶχ. 2 μ., ἀμελοῦς κατασκευῆς, ἀποτελοῦντος συνέχειαν τῶν πρὸς Δ. ὑπαρχόντων λα-

ξευμάτων υποδοχής λιθοπλίνθων του αυτού τείχους.

Νέα Αιόσια

Περисυνελέγησαν τυχαίως εύρεθέντα επιτύμβια: κυλινδρικός κιονίσκος (ἀριθ. 2066), έλλιπής την βάση, φέρων την έπιγραφην ΔΙΟΔΩΡΟΣ/ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ / ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ, ύψ. 0,90 μ., διαμ. 0,27 μ. Τό δεξιόν ήμισυ αναγλύφου (ἀριθ. 2067), σφζ. ύψ. 1.31 μ., εικονίζοντος άνδρα εις στάσιν 3/4 πρός δεξιά, με θώρακα, βραχύν χιτώνα και ήμάτιον επί του ώμου, του όποίου ή παρυφή συγκρατείται υπό την δεξιάν μασχάλην, κατερχομένη επί των νώτων. Τό άριστερόν άνετον σκέλος κάμπτεται πρός τά όπισω διασταυρούμενον πρός τό δεξιόν. Η έλλείπουσα κεφαλή ήτο ένθετος. Πρό αυτού εικονίζετο, ώσαύτως δι' ίσχυρού αναγλυφικού έξάρματος, γυναικεία μορφή καθημένη, ως εικάζεται έκ του ύπολειμματος πτυχών χιτώνας καλύπτοντος την κνήμην. Η έργασία είναι άδρομερής, άλλ' ούχι έστερημένη πλαστικής δυναμειως, ως παρατηρείται εις τινά ανάγλυφα των τελευταίων άττικών επιτυμβίων του 4ου π.Χ. αιώνας.

Έκ καταστραφέντος τάφου των αρχών του 4ου π.Χ. αιώνας προέρχονται τά άγγεία: α) άρυβαλλοειδής λήκυθος (ἀριθ. 2269) έλλιπής τον λαμόν, με διακόσμησιν δύο έπαλλήλων άνθεμίον παισιουμένων υπό διπλής σπειροειδοϋς κληματίδος, β) ληκύθιον φέρον κόσμημα δικτυωτόν της κατηγορίας Bulas, BCH (1932) σ. 388-398, Haspels, ABL, σ. 167-8 ύποσημ. 3.

Συνοικισμός Αιγάλεω

Εις την συμβολήν των οδών Καβάλας και Παπανικολή, έσκαφή θεμελιών έφευεν εις φώς δστρακά τινά άγγείου πρωϊμου πρωτοαττικου, μίαν ύστερογεωμετρικήν οινόχοην, μικράν δλπην μελαμβαφή και άποτηήματα γεωμετρικών άγγείων. Τά εύρήματα προήρχοντο έκ τάφων διαταραχθέντων ήδη κατά την οικόδόμησιν της προ-παρχούσης επί του οικόπέδου και κατεδαφισθείσης παλαιάς οικίας, μαρτυροϋν δε περί της παρουσίας τάφων γεωμετρικής έποχής εν τη περιοχή. Η οινόχόη (ἀριθ. 2226), ύψ. 0,235 μ., έλλιπής κατά την λαβήν και τό τρίλοβον χείλος, παρουσιάζει ένδιαφέρον διά τό σχήμα και την διακόσμησιν (Πί ν. 67γ-δ). Έχει σφαιρικήν κοιλίαν και έπίπεδον βάση. Έπί της προσθίας και της όπισθίας (υπό την λαβήν) δψεως φέρει κόσμημα έξ όμοκέντρων κύκλων και νόθου σπείρας (κηλίδες συνδεόμεναι διά λοξών γραμμών), εν δε τή κέντρω σταυρόν. Έπί του έξωτερικου κύκλου ει-

κονίζεται ιστάμενον ύδροχαρές πτηνόν. Τό θέμα του έν κύκλω έγγεγραμμένου σταυρού και του πτηνου έπαναλαμβάνεται επί των πλαγιών δψεων. Πιστεύεται ότι τοϋτο κατάγεται έκ Κύπρου. Έπί του λοβου του χείλους, ίσως ύπόλειμμα κοσμήματος όφθαλμου. Κατάλογον άγγείων του τύπου αυτού ειχε καταρτίσει ό Β. Schweitzer, AM 43 (1918) σ. 143, άλλ' έκτοτε έδημοσιεύθησαν νέα εύρήματα, πρβλ. σχετικώς παραπομπάς: Ε. Brann, Late Geometric Well Groups from the Athenian Agora, Hesperia 30 (1961) σ. 119.

Εις την γωνίαν των οδών Τήνου και Σάμου (Άγ. Βαρβάρα) εύρέθη πηλίνη λάρναξ διαστ. 1.60 x 0,52 μ., βάθους 0,22 μ., καλυπτομένη υπό κεράμων καλυπτήρων ήμικυκλικής διατομής, περιέχουσα σκελετόν και δύο κτερίσματα (Πί ν. 68α), πλαστικόν σύμπλεγμα (ἀριθ. 2071) άνδρός άνακεκλιμένου κατ' ένώπιον και γυναικός καθημένης εις τό άκρον άριστερόν της κλίνης, ύψ. 0,163 μ. Έλλείπει ή κεφαλή της γυναικός και μέρος της βάσεως του συμπλέγματος, τό πρόσωπον του άνδρός είναι έντελώς άποτετριμμένον. Ληκύθιον σχήματος θαλασσίου όστρέου (ἀριθ. 2072), ύψ. 0,068 μ. Μελανόν γάνωμα επί του στομίου και των λαβών, ή λοιπή επιφάνεια άβαφής. Τά κτερίσματα άνήκουν εις τό τέλος του 5ου π.Χ. αιώνας.

Έπί της οδου Ήρακλειδών 12 (Μπουρνάζι) εύρέθη άπότμημα επιτυμβίου αναγλύφου του 4ου π.Χ. αιώνας (Πί ν. 68β), σφζον την έφαρμένην κεφαλήν άνδρός γευειοφόρου, στρέφουσαν πρός τά άριστερά. Σφζ. ύψ. 0,31 μ. (ἀριθ. 2076).

Νέα Σφαγεία

Παρά την συμβολήν των οδών 25ης Μαρτίου και Άναξαγόρα, κατά την έσκαφήν πρός έγκατάστασιν δικτύου άποχετεύσεως της ΥΔΡΕΞ, εύρέθησαν, ούχι κατά χώραν, δύο επιτύμβιοι ένεπίγραφοι κιονίσκοι: ἀριθ. 2279, ύψ. 0,035 μ., διαμ. 0,29, φέρει την έπιγραφην: ΚΑΛΛΙΠΠΗ/ ΦΙΛΙΣΤΙΔΟΥ/ ΕΛΕΥΣΙΝΙΟΥ/ ΘΥΓΑΤΗΡ ΔΑΜΕΔΟΝΤΟΣ/ ΓΥΝΗ. Σχήμα γραμμάτων του 3ου π.Χ. αιώνας. Άριθ. 2280, ύψ. 0,78 μ., διαμ. 0,27 μ., φέρει την έπιγραφην ΣΩΚΛΕΙΑ/ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΟΥ/ ΘΥΓΑΤΗΡ/ ΤΙΜΟΚΛΕΟΥΣ/ ΑΘΜΟΝΕΩΣ/ ΓΥΝΗ. Σχήμα γραμμάτων του 2ου π.Χ. αιώνας.

Μαγκουφάνα

Έντός επιχώσεως συνισταμένης έκ ποταμίας άμμου και χαλίκων, μεταφερθέντα ποτέ από άλλον χώρον, εύρέθησαν κατά την έργασίαν εκχωματώσεως του οικόπέδου αδελφών Κυριακοπούλου: ἀριθ. 2272, άγγείον χειροποίητον της πρω-

τοελλαδικής εποχής (Πί ν. 68γ), ἔχον εὐρὺν λαιμὸν καὶ τέσσαρας διατρήτους μαστοειδεῖς ἀποφύσεις συμμετρικῶς ἐκφυομένας κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ ὄμου, πρὸς ἐξάρτησιν, ὕψ. 0,094 μ. Ἄριθ. 2273, πῆλινον σφονδύλιον ἐκ καστανομέλανος πηλοῦ (Πί ν. 68γ). Ἄριθ. 2274, τριπτήρ ἐκ γρανίτου σχήματος κύβου με ἀπεστρογγυλωμένας τὰς γωνίας, ὕψ. 0,04 μ. (Πί ν. 68γ).

Ψυχικόν

Ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦ Κολλεγίου, κατὰ τὴν διάνοιξιν τάφρου ἀποχετεύσεως, εὐρέθη ταφικός πῖθος περιέχων μικρὰ ἀγγεῖα, (ἀριθ. 2243-2246) (Πί ν. 68δ), δύο μελανόμορφα ληκύθια ὕψ. 0,11 μ. καὶ 0,13 μ. Τὸ πρῶτον φέρει παράστασιν ζεύγους ἀνακεκλιμένων ἐντὸς σπηλαίου, τὸ δεύτερον κοσμεῖται με ἀνθέμια. Ἀσυνήθους σχήματος εἶναι μόνωτον κυάθιον με εὐρείαν καὶ εἰσέχουσαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ χεῖλους, ἐσωτερικῶς ἐπικεχρωσμένον διὰ καστανερύθρου βερνικίου, ὕψ. 0,72 μ., διαμ. χεῖλους 0,11 μ. Μικρὰ ὄλη, ὕψ. 0,085 μ., ἐπικεχρωσμένη διὰ καστανερύθρου βερνικίου. Ὁ ταφικός πῖθος ἀνήκει εἰς τὸ α' ἡμῖσι τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος.

Γαλάτσι

Ἐπὶ τῶν ὁδῶν Δρυονίδος καὶ Φερῶν 9, ἐκσκαφῆ θεμελίωσιν οἰκίας ἀπεκάλυψε καλυβίτην τάφον ἐκ κεράμων, περιέχοντα τρεῖς ληκύθους φερούσας λευκὸν ἐπιχρῖσμα καὶ ἄλλην ἀρυβαλλοειδῆ (ἀριθ. 2259, ὕψ. 0,106 μ.) με ἐρυθρόμορφον παράστασιν γυναικός, κρατούσης κάτοπτρον, καὶ Ἔρωτος. Αἱ μορφαὶ φέρουν στεφάνους, δηλουμένους δι' ἐπιθέτου λευκοῦ χρώματος (Πί ν. 69α). Ἡ λευκὴ λήκυθος ἀριθ. 2261, ὕψ. 0,22 μ., εἰκονίζει δύο ἐφήβους κρατοῦντας ταινίαν ἐκατέρωθεν στήλης. Αἱ μορφαὶ δηλοῦνται διὰ περιγράμματος ἀμαυρᾶς γραμμῆς. Παρατηρεῖται ἐπιθέτον ἐρυθρὸν χρῶμα. Αἱ ὄπ' ἀριθ. 2258 καὶ 2260 λήκυθοι εἶναι μελανόμορφοι, ἡ πρώτη τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ «ζωγράφου τῆς Μεγαίρας». Τὰ ἀγγεῖα τοῦ τάφου χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ β' μέχρι τέλους τοῦ γ' τετάρτου τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος.

Ἑλληνικόν

Ἐκ καταστραφέντος τάφου τῆς περιοχῆς τοῦ ἀεροδρομίου προέρχονται: ἀλάβαστρον (ἀριθ. 2270), ἔλλιπές κατὰ τὸ στόμιον, με ἐφαρμένην τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ληκύθιον ἀρυβαλλοειδές (ἀριθ. 2271), κοσμούμενον δι' ἐρυθρομόρφου ἀνθεμίου, συνήθους τύπου τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος.

Ἡλιούπολις

Περὶσυνελέγησαν καὶ φυλάσσονται προσωρικῶς εἰς τὴν ἀποθήκην τῆς Ἐφορείας: 1) Μαρμα-

ρίνη λήκυθος (ἀριθ. 2061), φέρουσα ἀνάγλυφον παράστασιν δεξιόσεως ἀνδρὸς γενειοφόρου, καθμένου, καὶ γυναικὸς ἱσταμένης. Ἄνωθι τῶν κεφαλῶν τῶν αἰ ἐπιγραφαί, ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ, ΑΡΙΣΤΑΙΧΜΗ. Σφζ. ὕψ. 0,60 μ., 2) Μαρμαρίνη λήκυθος (ἀριθ. 2278), ἀποτετημένη καθέτως, ἔλλιπῆς τὸν λαιμὸν καὶ τὴν βάσιν. Ἐκ τῆς ἀναγλύφου παραστάσεως σφύζονται δύο ἱστάμεναι μορφαὶ πρὸς δεξιά, γυνὴ καὶ ἀνὴρ, ὡς καὶ ἡ ἐπιγραφή ΠΟΡΦΥ--- Σφζ. ὕψ. 0,60 μ.

Ἄργουρούπολις

Εἰς τὴν θέσιν «Ρέμα Παπᾶ» εὐρέθη ἐπιτόμβιος κιονίσκος ἐκ κυανοποῦ μαρμάρου, ἔλλιπῆς κατὰ τὸ ἄνω μέρος (ἀριθ. 2281). Σφζ. ὕψ. 0,44 μ. Φέρει τὴν ἐπιγραφὴν --- ΝΟΗ/ΔΙΟΓΕΝΟΥ/ΚΥ[Ρ]Η-ΝΑΙΑ/ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ/ΓΥΝΗ. Σχῆμα γραμμάτων τοῦ 3ου πρὸς τὸν 2ον π.Χ. αἰῶνα.

Γέρακας

Ἀπεκαλύφθη κεραμοκτιστος τάφος ὑστέρων ρωμαϊκῶν χρόνων, κεκαλυμμένος δι' ἀκατεργάστων λιθίνων πλακῶν. Περιεῖχε σκελετὸν, μετὰ τὸ κρανίον πρὸς τὴν Δ. πλευρᾶν. Παρὰ τὸ Β. τοίχωμα, ὡς κτέρισμα, εἶχε τοποθετηθῆ ὑάλινον ἀγγεῖον με ὑψηλὸν κυλινδρικὸν λαιμὸν καὶ κωνικὴν γάστραν (ἀριθ. 2266, ὕψ. 0,155 μ.). Τὰ τοιχώματα τοῦ τάφου συγκλίνουν κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ εἶναι ἐκτισμένα δι' ὀπτοπλίνθων διαστ. 0,29 x 0,29 μ., πάχ. 0,025 μ. Διαστάσεις τάφου: 1,5 x 0,38 μ., βάθος 0,55 μ.

Χολαργός

Κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν τάφου πρὸς τοποθέτησιν σωλήνων ἀποχετεύσεως ἐπὶ τῆς διευρυνομένης λεωφόρου Μεσογείων, εὐρέθησαν ἐπιτόμβια τινα μνημεῖα τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος, οὐχὶ κατὰ χώραν. Ἐξ αὐτῶν σημειοῦνται τὰ κυριώτερα: Ἄριθ. 2065, ἀνάγλυφον, συγκολληθὲν ἐκ τεμαχίων, ἔλλιπές τὸ κάτω μέρος καὶ εἰκονίζον γυμνὸν νέον ἐστραμμένον ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἀριστερά, πρὸ στήλης, ἐπὶ τῆς ὁποίας παρίσταται σειρήν. Ἔργασία ἀδρομερῆς, ἀλλὰ τὸ ἀνάγλυφον παρουσιάζει ἐνδιαφέρον διὰ τὸν εἰκονογραφικὸν τύπον. Σφζ. ὕψ. 0,82, πλ. 0,63 μ. (Πί ν. 69β). Εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν (5η στάσις λεωφορείων) εὐρέθησαν ληκύθιον καὶ μικρὸν πινάκιον με καστανερύθρου γάνωμα.

Ἄριθ. 2253, μαρμαρίνη λήκυθος, ἔλλιπῆς τὸν λαιμὸν καὶ τὴν βάσιν, με ἀνάγλυφον παράστασιν γυναικὸς καθήμενης πρὸς δεξιά καὶ δεξιουμένης ἱστάμενον πρὸ αὐτῆς ἀνδρα. Ἄνωθι τῆς γυναικὸς ἡ ἐπιγραφή ΜΝΗΣΙΛΑΑ, ἄνωθι καὶ δεξιά τοῦ

άνδρὸς ΧΑΡΟΙΑΔΗΣ. Σφζ. ὕψ. 0,58 μ. Ἄριθ. 2282, ἀέτωμα ἐκ τῆς ἐπιστέψεως μεγάλης στήλης πεντελησίου μαρμάρου, ὕψ. 0,33 μ., πλ. 1.75 μ., βάθ. 0,58 μ. Ἐπὶ τοῦ συμφυοῦς ἐπιστυλίου ἡ ἐπιγραφή ΚΑΛΛΙΣΤΟΜΑΧΗ ΕΥΡΙΠΠΙΔΟΥ (sic) ΜΥΡΡΙΝΟΥΣΙΟΥ. Ἄριθ. 2256, ὁμοιον ἀέτωμα, ὕψ. 0,35 μ., πλ. 1.75 μ., βάθ. 0,79 μ. Ἐπὶ τοῦ συμφυοῦς ἐπιστυλίου, ἡ ἐπιγραφή ΦΑΝΟΣΤΡΑΤΗ.

Πεντέλη

Εἰς τὸ λατομεῖον Ἰ. Μόσχου, κιβωτιόσχημος τάφος ἐξ ἀκατεργάστων μαρμαρίνων πλακῶν, διαστ. ἀπὸ Α. πρὸς Δ.: μήκος 1.80 μ., πλ. 0,68 μ., βάθος 0,73 μ. Ὁ σκελετὸς ὕπτιος μὲ διεστῶτα τὰ σκέλη. Παρὰ τὸ κρανίον εἶχον τεθῆ τρεῖς ἀρυβαλλοειδεῖς λήκυθοι (ἀριθ. 2027-2029), φέρουσαι καστανομέλαν βερνίκιον μετ' ἐξηρημένων περιφερικῶν γραμμῶν καὶ ταινιῶν, τοῦ β' ἡμίσεος τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος.

Βριλήσσια

Ἐν ἀγροκτῆματι, κατὰ τὴν διάνοιξιν λάκκου πρὸς φύτευσιν δένδρου, ἀπεκαλύφθη, εἰς βάθος 0,75 μ. ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, τὸ κάλυμμα μαρμαρίνης σαρκοφάγου, ὀλίγον μετατοπισθὲν ἐπὶ τῆς λάρνακος, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἐνεργηθείσης ἐν συνεχείᾳ ἀνασκαφῆς, κατὰ σύλησιν τοῦ τάφου τελεσθεῖσαν ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σαρκοφάγου (Πί ν. 70α) εἶχε διατραχηθῆ, τὰ ὁστὰ τοῦ νεκροῦ μετὰ τοῦ κρανίου εἶχον συσσωρευθῆ εἰς τὴν ΝΔ. γωνίαν τῆς λάρνακος, μὴ περιεχούσης κτερίσμα τι. Ἐξωτερικαὶ διαστάσεις: 2.05 x 0,75 μ., ὕψ. 0,56 μ. Πάχος τοιχώματος 0,115-0,0125. Τὸ κάλυμμα εἶναι σαμαρωτόν, σχηματίζον ἀέτωμα κατὰ τὰς στενάς πλευράς, ὕψ. 0,22 μ. Ἐπὶ τῆς ἔσω πλευράς, τοῦτο ἔχει λαξευθῆ κατὰ μήκος καὶ εἰς πλάτος 0,50 μ., σχηματίζον τοξοειδὲς κοίλωμα ὕψ. 0,095 μ. Τὰ ἐντὸς τῆς ἐπιχώσεως μέχρι τοῦ ἐπιπέδου τῆς βάσεως εὐρεθέντα ὄστρακα κοινῶν ἀγγείων, εἶναι ὁμοειδῆ, μελαμβαφῆ. Ἐκ τοῦ χαρακτηριστικοῦ γανώματος αὐτῶν, χρονολογοῦνται εἰς τὰ μέσα τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος, εἰς ἣν ἐποχὴν ἀνήκει ἀσφαλῶς καὶ ἡ σαρκοφάγος.

Σπάτα

Παρὰ τὴν θέσιν «Πέτσα», κατὰ τὴν ἀροτρίωσιν ἀγροῦ τοῦ Ἄθαν. Πουλᾶκη, εὐρέθη πίθος ταφικός, διαλυθεὶς ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ ἀρότρου. Περιεῖχε σκελετὸν νηπίου καὶ τέσσαρα μικρὰ ἀγγεῖα (ἀριθ. 2262-2265) τοῦ τέλους τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος. Σκύφος μὲ διακόσμησιν σειρᾶς ἀνθεμίαν μελανομόρφων καὶ κοκκίδων λευκῶν ἐπὶ τῆς ζώνης

τῶν λαβῶν, ὕψ. 0,073 μ. Ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν σκύφων καὶ κυλικῶν τῆς «ὀμάδος τοῦ Πιστίου», J. Beazley, ABV σ. 627. Μικρὰ λήκυθος μελαμβαφῆς, ὕψ. 0,11 μ. Δύο λήκυθοι μελανόμορφοι. Τῆς μιᾶς ἡ ἐπιφάνεια εἶναι λίαν ἐφθαρμένη καὶ ἡ διακόσμησις ἔχει ἀφανισθῆ. Ἡ ἑτέρα λήκυθος, καλῶς διατηρουμένη, φέρει παράστασιν, ἀμελοῦς ἐκτελέσεως, ἠνιόχου ἐπὶ τεθρίπτου ἄρματος τρέχοντος πρὸς δεξιὰ, ὕψ. 0,15 μ. Ἡ λήκυθος ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν «Ἀθηνῶν 581». βλ. J. Beazley ABV σ. 489-498.

Βούλα

Ὁ ἀρχαιολογικὸς χώρος Ἄγ. Νικολάου («Πάλλου») περιεφράχθη, ἐξασφαλιζόμενος οὕτω πρὸς μελλοντικὴν συστηματικὴν ἔρευνα καὶ συντήρησιν τῶν ὑπὸ τὸ ἔδαφος διατηρουμένων ἀρχαίων ἐρειπίων. Ἡ ἔκτασις τοῦ περιφράγματος ἔχει 360 μ.

Βάχη

Κατὰ τινὰ ἐσκαφὴν πρὸς θεμελίωσιν ὑποσταθμοῦ τῆς Δ.Ε. Ἡλεκτρισμοῦ, ἀπεκαλύφθη τμηματικὸν εἰς μήκος 5 μ., κατευθύνσεως Α-Δ., συστήματος τοιχοδομίας πολυγωνικῆς καὶ ἐπιμελοῦς ἐργασίας (Πί ν. 70β). Ἐπὶ ἐξέχοντος 0,15 μ. θεμελίου, ὁ τοίχος πᾶχ. 0,40 μ., σφίζεται εἰς ὕψ. 0,50 μ. Εἰς τὸ πρὸς Β. ἄκρον, κατὰ τὴν νοτιανὴν ὀνιν, σχηματίζεται ἄνοιγμα πλ. 0,90 μ. μετὰξὺ δύο παραστάδων. Μικρὰ ἔρευνα διεξαχθεῖσα ἐκατέρωθεν τοῦ ἀποκαλυφθέντος τοίχου δὲν ἔφερον εἰς φῶς τάφους, ὥστε εἶναι ἀπίθανον νὰ ἀνήκεν ὁ τοίχος εἰς ταφικὸν περίβολον. Ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ συλλεγέντων ὀστράκων ἐκατέρωθεν τοῦ θεμελίου, χρονολογεῖται εἰς τοὺς πρῶτους κλασσικοὺς χρόνους.

Ἐκ τοῦ ὑπογείου ἐπισκευαζομένης παλαιᾶς οἰκίας ἀνεσῦρθη τμηματικὸν ἐπιτυμβίου στήλης τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, σφίζον τὸ τόξον ἀψιδωτῆς κόγχης, ἣτις ἔφερον ἴσως γραπτὴν παράστασιν, ἐπιστεφομένην δι' ἀετώματος (Πί ν. 71α). Ἐπὶ αὐτό, διὰ γραμμῶν ἐπισεσυρμένης γραφῆς, δι' ὁ ἀμφίβολος εἶναι ἡ ἀκριβὴς χρονολόγησις, τὸ ὄνομα τῆς νεκρᾶς: ΖΩΣΙΜΗ/ΕΙΣΙΓΕΝΟΥ ΜΙΑΗ/ΣΙΑ.

Εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν χώρον τῆς νεκροπόλεως Ἀναγυροῦντος κατεσκευάσθη περίφραγμα, τοῦ ὁποῦ ἡ περίμετρος ὑπελογίσθη εἰς 760 μ. Ὁμοίως εἰς Βάρκιζαν (μυκηναϊκὸν νεκροταφεῖον), περίμετρος 350 μ.

Κερατέα

Παρὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ Σταθμοῦ παρεδόθη ἐπιτυμβίος στήλη (ἀριθ. 1997) τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀν-

τωνίων (Πί ν. 71β), ύψ. 0,89 μ., πλ. 0,46 μ., πᾶχ. 0,09 μ. Μεταξύ παραστάδων, ἐν βεβαθυσμένῳ πεδίῳ, ἀνάγλυφος παράστασις ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς κατ' ἐνώπιον. Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου ἡ ἐπιγραφή

ΑΡΙΣΤΩΝ ΘΕΟΦΙΛΑ
ΕΥΕΛΠΙΣΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΥΧΗ
Λαύριον

Εἰς τὸν πρὸς Β. τοῦ λιμένος «Πασᾶ» χῶρον, μεταξὺ Σουνίου καὶ Λαυρίου, παρὰ τὸ 59ο χιλιόμετρον τῆς λεωφόρου, διατηροῦνται τὰ ὑπολείμματα ἀρχαίων λιμενικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ οἰκοδομημάτων. Ὁ χῶρος δὲν ἔχει διερευνηθῆ ἀνασκαφικῶς. Τὰ ἀρχαῖα ἐρεῖπια ἀναφέρονται ἀκροθιγῶς εἰς τὸ κείμενον τοῦ Milchhöfer, τὸ ὁποῖον συνοδεύει τοὺς χάρτας Curtius-Kaupert, Karten von Attika, II, πίν. XVII. Ὁ χῶρος θὰ προστατευθῆ διὰ τῆς ἀνακηρύξεώς του ὡς ἀρχαιολογικοῦ, ὅπως ἐγένετο καὶ διὰ τὸν λιμένα Πανόρμου (Πουνταζέζα).

Εἰς τὴν ΝΔ. πλευρὰν τῆς κεντρικῆς πλατείας τῆς κομποπόλεως, ἔνθα τὸ μνημεῖον Σερπιέρη, διανοιγομένης χάνδακος πρὸς τοποθέτησιν τηλεφωνικοῦ καλωδίου, ὁ ἐργολάβος Ἔμμ. Γλέζος εὔρε τμήματα μεγάλου ἀγνώστου ἀμφορέως ἢ πίθου καὶ 16 χαλκᾶ νομίσματα τοῦ 4ου μ.Χ. αἰῶνος. Ἐνταῦθα παρατίθεται ἡ ἔκθεσις τῆς Ἐπιμελητρίας κ. Μ. Καραμεσίνη-Οἰκονομίδου περὶ τοῦ εὐρήματος. Δὲν εἶναι βέβαιοι ἂν τὰ νομίσματα εἶχον ταφή μετὰ τοῦ νεκροῦ εἰς διαταραχθέντα ἤδη τάφον, ἂν καὶ εὐρέθησαν διάσπαρτα ἐντὸς τῶν χωμάτων μετὰ τινῶν ὀστῶν.

Ἄπαντα τὰ νομίσματα εἶναι ἀσάρια (AES 2) τοῦ ἴδιου τύπου, φέρουν τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν, ἔχουν δὲ κοπή μετὰ τοῦ 378-383 μ.Χ. καὶ ἀνήκουν εἰς τοὺς αὐτοκράτορας Γρατιανὸν¹, Βαλεντινιανὸν Β' καὶ Θεοδόσιον Α'. Ἐκ τῶν νομισματοκοπειῶν ἀντιπροσωπεύονται ἔξ, ἦτοι:

α) Ἀρελάτης, β) Ρώμης, γ) Σισκίας, δ) Θεσσαλονίκης, ε) Κωνσταντινουπόλεως καὶ στ) Ἀντιοχείας.

Γρατιανός (367-383 μ.Χ.)

1) Ἔμμ. DN GRATIA NVSPFVG. Προτομή μετὰ διαδήματος τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς δεξ. Ὅπ. REPARATIO REIPVB². Ὁ αὐτοκράτωρ ἰστάμε-

1. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τοῦ Γρατιανοῦ, εἰς τὰ ἀσάρια AES3, κοπέντα κατὰ τὸν σταθμητικὸν κανόνα τοῦ Βαλεντινιανοῦ Α', προσετέθησαν τὰ ἀσάρια AES2 καὶ AES4.

2. Ὁ Οὐάλης ἐφονεύθη κατὰ τὴν ὀλεθρίαν μάχην τῆς Ἀδριανουπόλεως τὸν Αὐγουστον τοῦ 378 μ.Χ. Πιθανῶς ἡ κοπή τῶν ἀσαρίων AES2 μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς REPARA-

νος κατ' ἐνώπιον, ἔχων ἐστραμμένην τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ., ἀνασηκῶνων διὰ τῆς δεξιᾶς πυργοστεφῆ, γονυπετοῦσαν γυναῖκα καὶ κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς σφαῖραν. Ἐν τῷ ἐξέργῳ SMRE. Νομισματοκοπεῖον Ρώμης, ↓ 4.78 γρ. Πρβλ. R.I.C. τόμ. IX, σ. 125, ἀρ. 43α, 5 (Πί ν. 72₁).

2) Ἔμμ. ...RATIAAVG Ὅπ. REIPVB. Ἐν τῷ ἐξέργῳ SMTES, ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Α. Νομισματοκοπεῖον Θεσσαλονίκης. ↓, 3.60 γρ. Πρβλ. R.I.C. ἔ.ἀ. σ. 181, ἀρ. 37α, 1 (Πί ν. 72₂).

3) Ἔμμ. DNGRA... NVSPFVG Ὅπ. ..PARATIO REIPVB Ἐν τῷ ἐξέργῳ SMTES, ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Β. Νομισματοκοπεῖον Θεσσαλονίκης. ↓, 5.18 γρ. Πρβλ. ἔ.ἀ. σ. 181, ἀρ. 37α, 2 (Πί ν. 72₃).

4) Ἔμμ.TIA NVSPFVG Ὅπ. REPARA... REI. VB. Ἐν τῷ ἐξέργῳ TES ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Γ. Νομισματοκοπεῖον Θεσσαλονίκης ↓, 4.52 γρ. Πρβλ. ἔ.ἀ. σ. 181, ἀρ. 37α, 3 (Πί ν. 72₄).

5) Ἔμμ. DNGRTIA NVSPFVG Ὅπ. ..PARATIO REIP.. Ἐν τῷ ἐξέργῳ γράμματα ἐφθ., ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Α ↑, 4.74 γρ.³ (Πί ν. 72₅). Βαλεντινιανός Β' (375-392 μ.Χ.).

1) Ὁ τύπος παραμένει ὁ αὐτὸς ὡς καὶ εἰς τὰ προηγούμενα.

Ἔμμ. DNVALENTINIANVSIVNPFVVG Ὅπ. REPARATIO REIPVB. Ἐν τῷ ἐξέργῳ ἀστῆρ ASISC. Νομισματοκοπεῖον Σισκίας ↑, 5.54 γρ. Πρβλ. ἔ.ἀ. σ. 150, ἀρ. 26β, 7 (Πί ν. 72₆).

2) Ἔμμ. DNVALENTINIANVS..... Ὅπ.0 REIPVB. Ἐν τῷ ἐξέργῳ SMRQ ↑, 3.90 γρ. Νομισμ. Ρώμης. Πρβλ. ἔ.ἀ. σ. 126, ἀρ. 43B, 4 ἢ 43C, 4. (Πί ν. 72₇).

3) Ἔμμ. DNVALENTINIANVS PFVVG Ὅπ.ATIO Ἐν τῷ ἐξέργῳ [P]CON (;) Νόμισμα Ἀρελάτης (;) 3.30 γρ. Πρβλ. ἔ.ἀ. σ. 67, 20β (;) (Πί ν. 72₈).

4) Ἔμμ. DNVALENTINIANVS PFVVG Ὅπ.10 Ἐν τῷ ἐξέργῳ AN.. Νομισματοκοπεῖον Ἀντιοχείας ↓, 3.96 γρ. Πρβλ. ἔ.ἀ. σ. 284, ἀρ. 42C (Πί ν. 72₉).

Θεοδόσιος Α' (379-395 μ.Χ.).

1) Ὁ τύπος ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ ἴδιος, ὡς καὶ εἰς τὰ προηγούμενα νομίσματα.

Ἔμμ. DNTHEODO SIVSPFVVG Ὅπ. REPARATIO REIPVB. Ἐν τῷ ἐξέργῳ SMRT Νομισματοκοπεῖον Ρώμης ↑, 4.16 γρ. Πρβλ. ἔ.ἀ. σ. 126, ἀρ. 43D, 3 (Πί ν. 72₁₀).

TIO REIPVB νὰ δύναιτο νὰ θεωρηθῆ ὡς μαρτυρία, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι ἠρνήθησαν νὰ δεχθοῦν ὡς ἥταν αὐτὴν τὴν καταστροφὴν.

3. Ὡς φαίνεται προέρχεται καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὸ Νομισματοκοπεῖον τῆς Θεσσαλονίκης καὶ εἶναι ὅμοιον μὲ τὸν ἀρ. 2. Πρβλ. Guido Bruck, Die Spätromische Kurferprägung σ. 58.

2) *Εμ. *Επιγρ. έφθ. *Οπ. PVB. *Εν τῷ ἐξέργῳ SMRQ Νομισμ. Ρώμης ↓ 4.40 γρ. Πρβλ. έ.ά. σ. 126, άρ. 43D 4 (Πί ν. 72₁₁).

3) *Εμ. SIVSPFAVG *Οπ. REPARATIO *Εν τῷ ἐξέργῳ ASISC Νομισμ. Σισκίας ↑ 4.10 γρ. Πρβλ. έ.ά. σ. 150, άρ. 26C, 1. (Πί ν. 72₁₂).

4) *Εμ. DNTHEOD. SIVSPFAVG *Οπ. ..PARATIO REIPVB. *Εν τῷ ἐξέργῳ TES, ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. Γ' Νομισμ. Θεσσαλονίκης ↑, 5.12 γρ. Πρβλ. έ.ά. σ. 181, άρ. 37D, 3. (Πί ν. 72₁₃).

5) *Εμ.SIVSPFAVG *Οπ. REP..... REIPVB. *Εν τῷ ἐξέργῳ CONSA Νομισματ. Κωνσταντινουπόλεως ↓, 4.35 γρ. Πρβλ. Carson - Hill - Kent, Late Roman Bronze Coinage, σ. 88, άρ. 2118-2120⁴ (Πί ν. 72₁₄).

6) *Εμ. DNTHEODO SIVSPFAVG *Οπ. REPARA... .. *Εν τῷ ἐξέργῳ γράμματα έφθ. ↑, 4.52 γρ. (Πί ν. 72₁₅).

7) Θεοδόσιος Α' (:)

*Εμ.P..... PFAVG *Οπ.RATIO REIPVB. *Εν τῷ ἐξέργῳ γράμματα έφθ. ↓, 4.68 γρ. (Πί ν. 72₁₆).

Μαραθῶν

*Εκ τῆς περιοχῆς Πύργου Μαραθῶνος προέρχεται πλάξ κυανοφαίου άσβεστολίθου, διαστ. 0,865 x 0,535 μ., πάχ. 0,05 μ., φέρουσα ἐπὶ τῆς μακρᾶς καθέτου πλευρᾶς ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν, χρονολογουμένην, διὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμῶτων, εἰς τὸ β' ἡμισυ τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος:

ΕΥΧΗΝ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΔΙΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΙ ΚΛΥΤΟΤΟΞΩ ὕψ. γραμμ. ± 0,08 μ.

Εἰς τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον τοῦ δήμου Τρικορῦθου ἀνήκεν ἀπότμημα κορμοῦ ἐπιτυμβίου μαρμαρίνου λέοντος, ἔλλιποῦς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ σκέλη καὶ ἀδρομεροῦς ἐργασίας, τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων. Τὸ γλυπτὸν μετεφέρθη εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν Συλλογὴν τοῦ Ραμουίντος.

Εἰς τὴν παρὰ τὸ Σοῦλι περιοχὴν τῆς πεδιάδος, ἐν τῷ ἀγρῷ ἀδελφῶν Κωνσταντινίδη, πλησίον παρεκκλησίου τῆς Παναγίας Μεσοσπορίτισσας, ὑπάρχουν συσσωρευμένα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἰωνικοῦ κίονος, κιονόκρανον καὶ σπόνδυλοι, τῆς πρωΐμου κλασσικῆς ἐποχῆς. *Ο κ. E. Vanderpool ἐπέστησε τὴν προσοχὴν ἡμῶν καὶ ὑποθέτει ὅτι τὰ ἀρχιτεκτονικὰ ταῦτα μέλη ἀνήκουν μάλλον εἰς ἀναθηματικὸν μνημεῖον ἢ εἰς κτήριο. Πρὸς ἐπαλήθευσιν τῆς ὑποθέσεως ἀπαιτεῖται ἡ διεξαγωγὴ μικρᾶς ἐρεῦνης καὶ ἐνδεχομένως ἀνασκαφῆς τοῦ σημαντικοῦ, κατὰ τὰ φαινόμενα,

4. Παρόμοιος τύπος, πρβλ. R.I.C. έ.ά. σ. 226, άρ. 54C. *Αναφέρεται δὲ ὡς σπάνιον (R4).

μνημεῖου, τὸ ὁποῖον οὐδόλως ἀπίθανον νὰ ἐχη σχέσιν πρὸς τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην τοῦ 490 π.Χ.

Αἶγινα

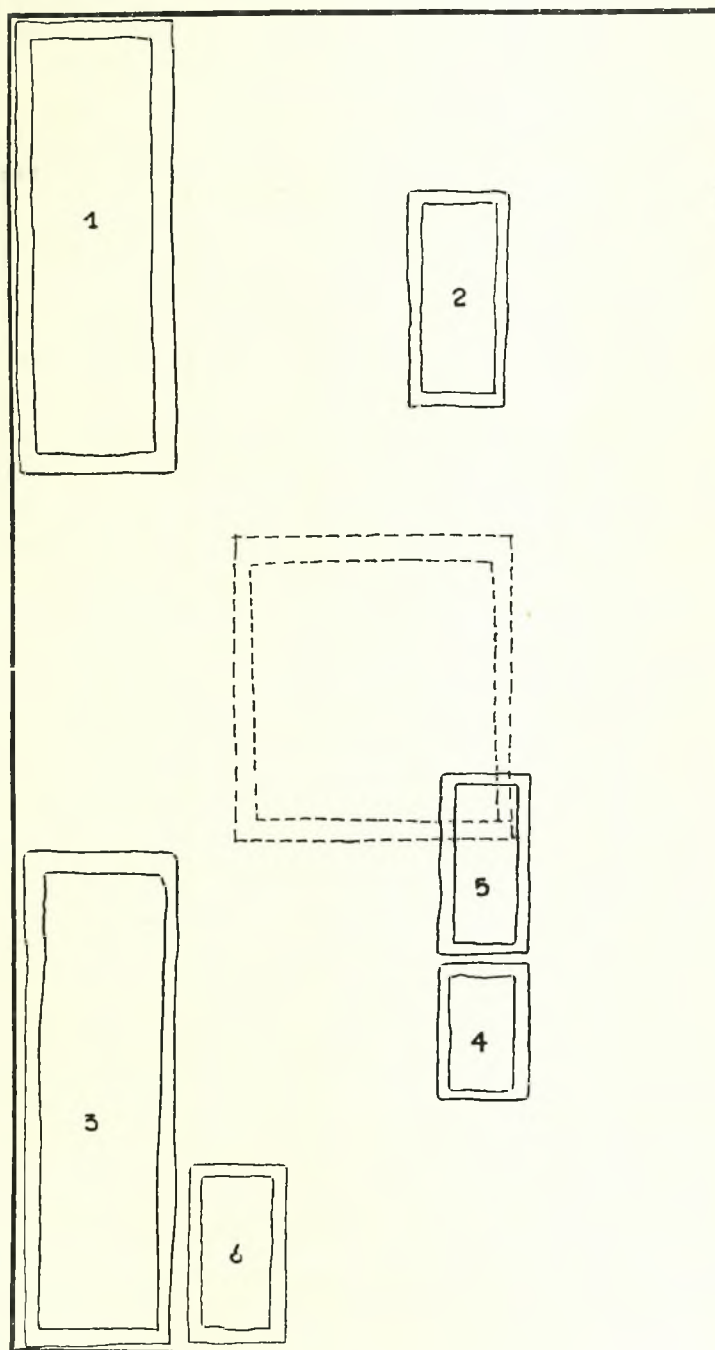
Εἰς ἀπόστασιν 100 μ. περίπου ΝΑ. τοῦ παλαιοῦ Καποδιστριακοῦ *Ορφανοτροφείου, ἐντὸς τοῦ κήπου ἰδιοκτησίας Ρούσσου, ἀπεκαλύφθη ἀσύλητος ὑπόγειος, λαξευτὸς τάφος τοῦ βου π.Χ. αἰῶνος, ὁ ὁποῖος ἀνεσκάφη καὶ συντηρήθη. *Ενταῦθα ἀνακοινοῦνται ἐν συντομίᾳ τὸ ἐνδιαφέρον εὑρημα, τοῦ ὁποῖου λεπτομερῆς δημοσίευσίς θὰ ἀκολουθήσῃ. *Ο θάλαμος (Σχ έ δ. 5), διαστ. ἐπὶ τοῦ δαπέδου 5.60 x 3 μ., ἔχει ὀρυχθῆ ὑπὸ τὸ βραχῶδες στρώμα, γνωστὸν ἐκ τῆς ἰδιομόρφου γεωλογικῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους τῆς Αἰγίνης, τὸ ὁποῖον, εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ἔχει πάχος 1.20 μ. καὶ κεῖται, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, κάτωθι τοῦ ἐπιφανειακοῦ, σχετικῶς ἀβαθοῦς, στρώματος ἀργιλλῶδους γῆς. *Η ὀροφὴ τοῦ θαλάμου συγκλίνει πρὸς τὸ μέσον, οὕτως, ὥστε εἰς τὰ ἄκρα τῶν πλευρῶν ἔχει ὕψος 1.35 μ., εἰς τὸ μέσον ± 1.10 μ. (Σχ έ δ. 6 καὶ 7).

Περὶ τὸ κέντρον, ἐντὸς τοῦ βραχῶδους στρώματος, ἔχει λαξευθῆ φρεατόσχημος εἰσοδος, τετραγώνου περίπου κατόψεως (1.36 x 1.19 μ.), στενομένη πρὸς τὰ κάτω (1.28 x 1.10 μ.). Τὸ στόμιον καλύπτεται διὰ δύο ἡμιοσμένων πλακῶν, ἀκατεργάστων, αἰτίνες σχηματίζουν κάλυμμα διαστ. 1.55 x 0,83 μ., πάχ. 0,15 - 0,20 μ. (Πί ν. 73α). Περὶ τὸ μέσον τοῦ καθέτου τοιχώματος τῆς εἰσοδοῦ, ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν, τῆς βορείας καὶ τῆς νοτίου, ἐλαξεύθη ἀνὰ μία ἐγκοπὴ πλ. 0,18 μ., διευκολύνουσα τὴν κάθοδον εἰς τὸ ὑπόγειον.

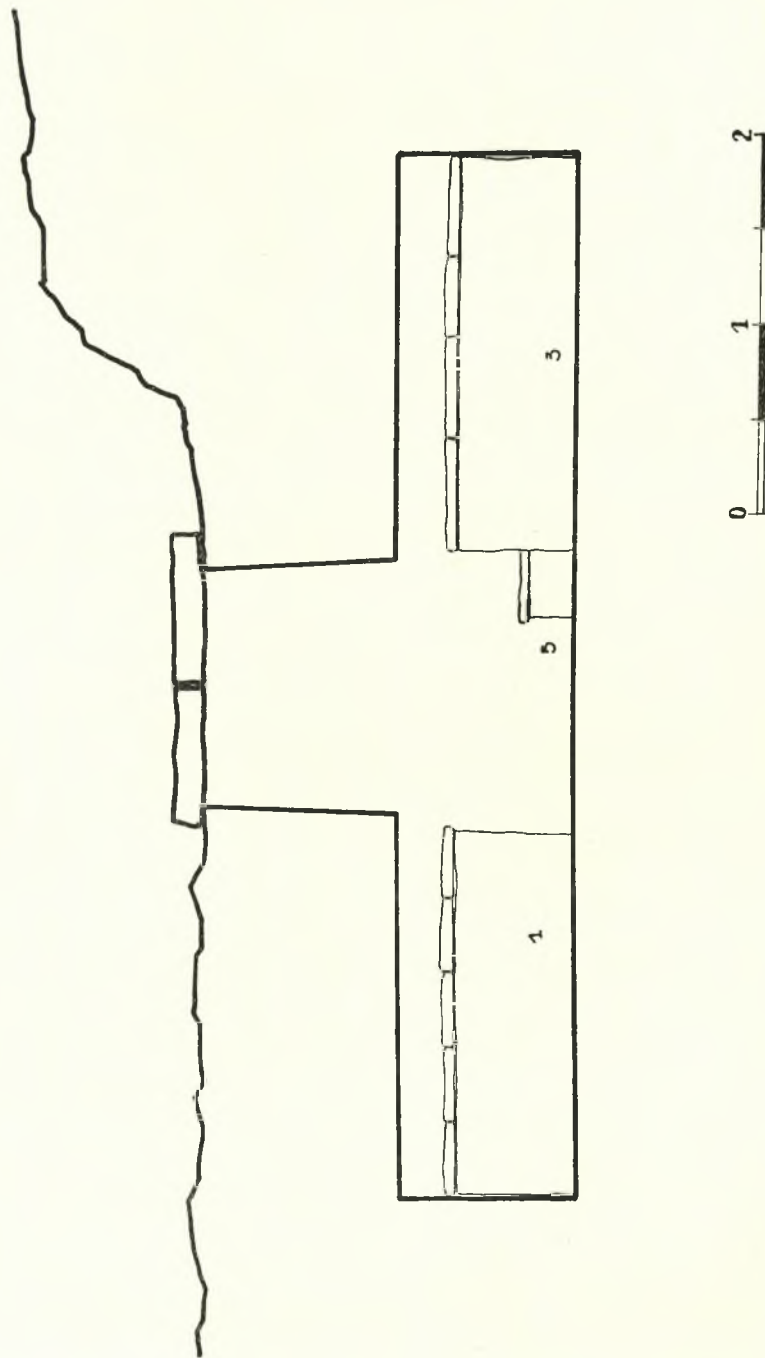
ΚΛΕΝΑ
ΔΑΜΟΣΣΟ

*Επιγραφὴ σαρκοφάγου 1 ἐξ Αἰγίνης

*Ο θάλαμος περιέχει δύο μεγάλας ἐξ ἄσβεστολίθου λάρνακας, τοποθετημένας κατὰ μῆκος τοῦ νοτίου τοιχώματος (1 καὶ 3) καὶ τέσσαρας μικρᾶς (2, 4, 5, 6) κειμένας παραλλήλως πρὸς τὰς μεγάλας. Τὰ καλύμματα ἀποτελοῦνται ἐκ τετραγώνων ἢ ὀρθογωνίων πλακῶν ἴσου πάχους, καλῶς ἡμιοσμένων. Αἱ λάρνακες εἶχον χρησιμοποιηθῆ πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν, προφανῶς μιᾶς οἰκογε-

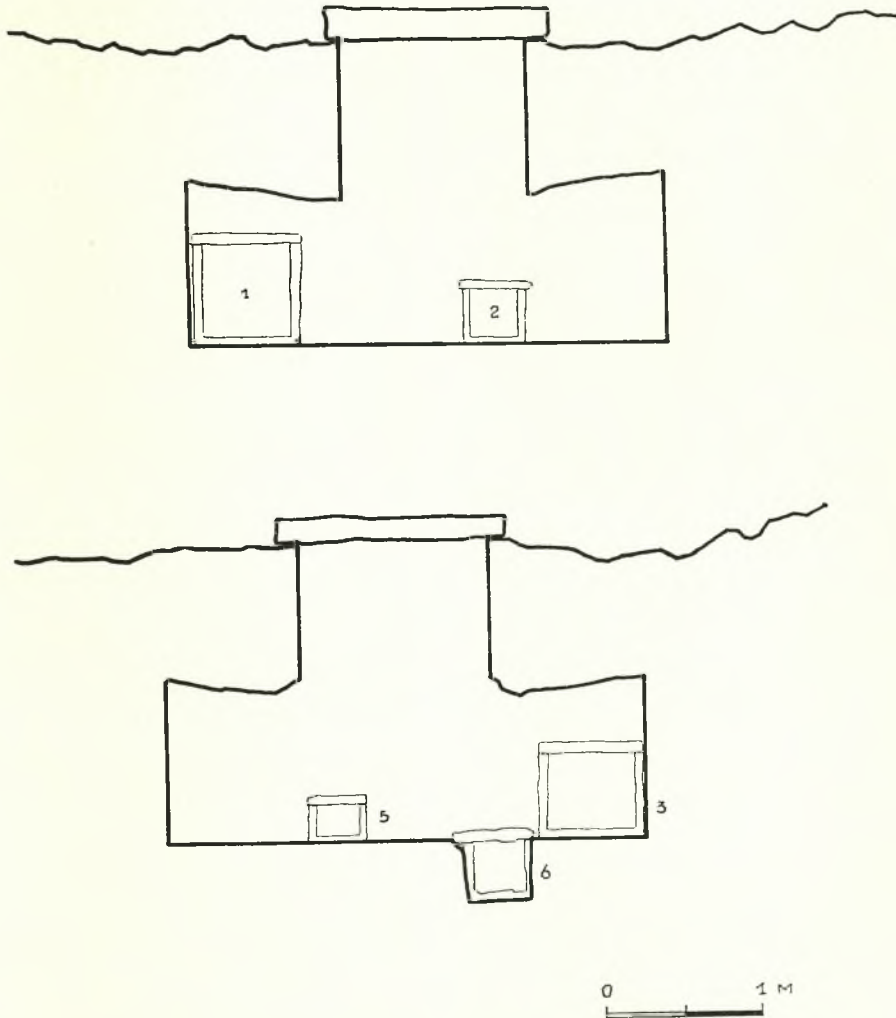
Σχέδ. 5. Τάφος Αλκίνης (κάτοπις)

Σχέδ. 6. Τομή τάφου Αιγίνης

νείας, ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς γενεάς. Σωρὸς ὀστέων ἐντὸς τῶν σαρκοφάγων, σχεδὸν διαλελυμένων ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῷ ὑπογείῳ ὑγρασίας, μαρτυ-

δαν εἰκονίζεται ἀνὴρ ἐν ἱματίῳ, πρὸς δεξιὰ γυνὴ στρέφουσα τὴν κεφαλὴν μεταξὺ δύο ομάδων ἀνδρῶν καὶ ἐφήβου. Ἐπίθετον ἐρυθρὸν χρῶμα. Ἡ

Σχέδ. 7. Τομαὶ τάφου Αἰγίνης

ροὺν περὶ ἐπανειλημμένων ταφῶν. Δύο κρανία εὑρέθησαν ἐντὸς τῆς σαρκ. 1 καὶ 3.

Σαρκοφ. 1. Φέρει ἐπὶ τῆς μακρᾶς πλευρᾶς κεραραγμένην δίστιχον ἐπιγραφὴν δι' ἀρχαϊκῶν γραμμάτων, ὕψ. 0,24 μ., τὰ ὁποῖα τονίζονται δι' ἐρυθροῦ χρώματος (Πί ν. 74β· βλ. καὶ Σχέδ. σ. 76).

Τέσσερα ἀγγεῖα εἶχον τοποθετηθῆ ἐπὶ τοῦ καλύμματος:

Λήκυθος ἀττικὴ μελανόμορφος, ὕψ. 0,197 μ. Ἐπὶ λευκοῦ ἐπιχρίσματος, εἰς τὸ κέντρον μεταξὺ κλά-

πάστασις πλαισιοῦται ἄνω ὑπὸ μαιάνδρου μεταξὺ διπλῶν γραμμῶν. Ἐπὶ τοῦ ὤμου διπλῆ ζώνη γλωσσῶν (Πί ν. 75α).

Ἄλαβαστρον ἐκ κυανῆς ὑάλου, ὕψ. 0,15 μ. Ἐπιφάνεια ραβδωτή, ἐπάλληλα μηνοειδῆ κοσμήματα ἐνθετα. Λευκαὶ λαβαὶ ἀποτελούμεναι ἐκ δακτυλίου καὶ γλωσσοειδοῦς ἀποφύσεως. Ἡ ἄκμῃ τοῦ χεῖλους λευκὴ ὡς καὶ ταινία περὶ τὸν λαιμὸν (Πί ν. 75β).

Δύο πυξίδες κορινθιακαί, ὕψους μετὰ τοῦ πώμα-

τος 0,122 μ., άνευ αὐτοῦ 0,95 μ., μεγ. διαμ. 0,110 μ. Ἐπίθετον ἐρυθρὸν χρῶμα ἀμέσως ἐπὶ τοῦ κιτρίνου πηλοῦ. Ἐπὶ τοῦ χεῖλους ταινία μέλαινα ἄνωθεν ἐρυθρᾶς γραμμῆς. Ἐπὶ τοῦ πώματος, ὑπὸ τὰς λαβὰς, ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ τοῦ ποδός, ἐρυθραὶ ταινίαι μεταξὺ μελαινῶν γραμμῶν. Μέλαινα εἶναι αἱ γλῶσσαι τοῦ ὄμου (Πί ν. 75γ).

Ἡ ἀττική λήκυθος δύναται νὰ καταταχθῆ μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτέρων τοῦ «ζωγράφου τοῦ Αἴμονος» (περὶ τὸ 480 π.Χ.), δεικνύουσα εἰσέτι καὶ ἐπίδρασιν τοῦ «ζωγράφου τοῦ Διόσφου». Τὸ ἀλάβαστρον ἔχει παράλληλα εἰς τάφους τῆς Ρόδου. Αἱ πυξίδες εἶναι κοινὰ ἀγγεῖα ἐργαστηρίου τῆς ὀψίμου III κορινθιακῆς ἐποχῆς. Ἡ τελευταία ἐπομένως ταφῆ χρονολογεῖται εἰς τὸ α' τέταρτον τοῦ 5ου αἰῶνος. Ἡ ἐπιγραφή τῆς σαρκοφάγου εἶναι ἀσφαλῶς ἀρχαιότερα. Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμῶν πλησιάζει τοὺς χρόνους τῆς γνωστῆς ἀρχαϊκῆς ἐπιγραφῆς ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφαιας (περὶ τοῦ 550 π.Χ.), IG IV. 1580. Furtwängler καὶ Thiersch, Aigina I, σ. 367, εἰκ. 292, πίν. 25. L. H. Jeffery, *The Local Scripts of Archaic Greece* (1961) σ. 112, πίν. 16, ἀρ. 4.

Σαρκοφ. 2. Ἐπὶ τοῦ καλύμματος, δύο ἀγγεῖα: Λήκυθος ἀττική μελανόμορφος, ὕψ. 0,132 μ. Ὑπὸ ζώνην ζατρίκιου, εἰκονίζεται θεὰ ἐπὶ ἄρματος, συνοδευομένη ὑπὸ δύο γυναικῶν, τῶν ὁποίων ἡ μία παίξει λύραν. Πρὸ τῶν ἵππων, γυνὴ καθημένη ἐπὶ θρόνου. Ἐπὶ τοῦ ὄμου τῆς ληκύθου διπλὴ σειρά γλῶσσῶν. Λήκυθος ἀττική, ὕψ. 0,104 μ. Ἐπὶ τοῦ ὄμου σειρά κηλίδων καὶ κόμβοι λωτοῦ. Τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου φέρει μέλαν βερνίκιον μεταλλικῆς ἐλαιοχρῶμου χροιάς, δύο ἐρυθρᾶς γραμμᾶς παρὰ τὸν ὄμον, ἄλλην εἰς τὸ μέσον (Πί ν. 76α).

Ἡ πρώτη λήκυθος ἀνήκει εἰς τὴν ομάδα τοῦ «ζωγράφου τοῦ Αἴμονος», ἀλλ' εἶναι μεταξὺ τῶν ὀψίμων τοῦ ἐργαστηρίου. Ἡ δευτέρα ἔχει σχῆμα συνήθως ἀπαντῶν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ «ζωγράφου τῆς Μεγαίρας» καὶ εἰς ἐκεῖνο τοῦ «ζωγράφου τοῦ Αἰσχίνου» (C.H.E. Haspels, ABL, σ. 178-180). Δὲν διαφέρει τοῦ σχήματος τῶν ἐρυθρομόρφων ληκύθων καὶ δύναται νὰ χρονολογηθῆ εἰς τὸ β' τέταρτον τοῦ 5ου αἰῶνος.

Σαρκοφ. 3. Ἐντὸς αὐτῆς εὐρέθη λήκυθος ἀττική μελανόμορφος, ὕψ. 0,137 μ. Ἐπὶ τοῦ ὄμου, ἀλέκτωρ πρὸς δεξιὰ, μεταξὺ δύο φύλλων κισσοῦ. Ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου, ἀνεστραμμένον ἀνθῆμιον συνδεόμενον διὰ σπειρῶν πρὸς δύο ὀρθὰ ἀνθήματα (Πί ν. 76β). Ἡ διακόσμησις δὲν ἔχει ἐγχαράξεις. Τὸ ἀγγεῖον ἀνήκει εἰς τὴν ομάδα «cock-class» τῆς E. Haspels, ABL σ. 67-68, χρονολογουμένην μεταξὺ τοῦ 510 καὶ 490 π.Χ.

Σαρκοφ. 4. Δὲν περιείχε κτερίσματα.

Σαρκοφ. 5. Ἐντὸς αὐτῆς εὐρέθησαν τὰ ἐξῆς: 1) Σκύφος μικύλλος, ὕψ. 0,035 μ., κοσμούμενος διὰ σειρᾶς κύκνων ἀνεστραμμένων καὶ ομάδων βραχειῶν γραμμῶν, άνευ ἐγχαράξεων (Πί ν. 76γ). 2) Σκύφος ὕψ. 0,047 μ., διαμ. 0,086 μ., κοσμούμενος δι' ἀλύσειας ἀνθέων καὶ κόμβων λωτοῦ λευκῶν (Πί ν. 76γ). 3) Χαλκῆ μεσόμορφος φιάλη ἑλλιπῆς, μικρὰ, διαμ. 0,065 μ., ὕψ. 0,015 μ. 4) Πόρπη ὄστεινη, μήκους 0,038 μ., πλ. 0,0175 μ., ἐκ δύο δισκαρίων συνδεομένων διὰ δύο ἄλλων μικροτέρων. Κόσμημα ἐκ μικρῶν ἐγχαράκτων κύκλων μετὰ στιγμῆς εἰς τὸ κέντρον (Πί ν. 77β). 5) Πλαστικὸν ροδιακὸν ἀγγεῖον σχήματος νήσης, πεπλασμένον διὰ μήτρας. Τὸ στόμιον ἐπὶ τῆς ράχως τοῦ πτηνοῦ, τὸ ράμφος ἀποκεκρουμένον. Ὑψ. 0,074 μ., μήκος 0,088 μ. (Πί ν. 77α). 6) Εἰδῶλιον ροδιακὸν, ὕψ. 0,086 μ. Εἰκονίζει ἄνδρα φέροντα νήπιον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὄμου. Πηλὸς ἐρυθρόφαιος με ἴχνη λευκοῦ ἐπιχρίσματος καὶ ἐρυθροῦ ἐπιθέτου χρώματος (Πί ν. 77α). 7) Εἰδῶλιον ἐξ ὄχρολεούκου φαγεντιανῆς γῆς αἰγυπτιακοῦ τύπου, ὕψ. 0,085 μ. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ὑπὸ συμαγοῦς πρασινοκιτρίνου βερνίκιου. Εἰκονίζει ἄνδρα ἀγένοιον, ἔχοντα τὸ ἀριστερὸν σκέλος προβεβλημένον, τὸν δεξιὸν βραχίονα κεκαμμένον καὶ κρατοῦντα ἀγγεῖον ὑπὸ τὴν σιαγόνα (Πί ν. 77β). 8) Εἰδῶλιον ὁμοίας τεχνοτροπίας, ὕψ. 0,083 μ. Εἰκονίζει ἄνδρα ἀγένοιον, ἔχοντα τὸ ἀριστερὸν σκέλος προβεβλημένον καὶ παίζοντα διπλοῦν αὐλόν. Δεξιᾶ αὐτοῦ, ἰέραξ (Πί ν. 77β).

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀπουσία ἀπὸ τὰ κτερίσματα τῆς σαρκοφάγου 5 κορινθιακῶν ἀγγείων. Ἡ ταφῆ χρονολογεῖται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο ἀττικῶν σκύφων (1 καὶ 2). Ὁ ὕπ' ἀριθ. 1 εἶναι ἐπιμελημένον ἀγγεῖον τῆς ομάδος τῶν «κύκνων», J. D. Beazley, ABV σ. 655, ἀριθ. 1-21, τοῦ γ' τετάρτου τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος, ὁ ὕπ' ἀριθ. 2 ἀνήκει εἰς τὴν ομάδα III E τοῦ P.N. Ure, *Sixth and Fifth Century Pottery* σ. 26-27, δηλ. εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν. Τὰ ἐκ φαγεντιανῆς γῆς εἰδῶλια ἀριθ. 7 καὶ 8 διὰ τὴν τεχνικὴν των, διαφορετικὴν ἐκείνης τῶν ἀπομιμήσεων τῶν ροδιακῶν ἐργαστηρίων, προέρχονται ἴσως ἐξ Αἰγύπτου, πρβλ. ἐν τέλει ASA-tene 37/38 (1959-1960) σ. 206, εἰκ. 182 C, ἐκ τάφου τοῦ Τάραντος, ἴσως κατὰ τι ἀρχαιότερον εἰδῶλιον, εὐρεθὲν μετ' ἀγγείων κορινθιακῶν τῆς ὀψίμου I περιόδου.

Σαρκοφ. 6. Περιείχεν ἔνδεκα ἀγγεῖα. Ἡ ἀριθμησις ἀκολουθεῖ τὴν τάξιν τῆς τοποθετήσεώς των ἐντὸς τῆς λάρνακος ἐκ Δ. πρὸς Α., ὅπου τὸ κρανίον τοῦ νεκροῦ. 1) Κορινθιακὸς δακτυλοειδῆς ἀρῦβαλλος, ὕψ. 0,065 μ., διαμ. 0,055 μ. Ἡ διακόσμησις περιλαμβάνει δύο αἰγάγρους βαδίζοντας

πρός ἄριστερά. 2-3) Δύο κορινθιακαὶ κοτύλαι ὑψ. 0,032 μ., διαμ. 0,05 μ. Διακόσμησις ἄνευ ἐγχαράραξων: δύο κύνες τρέχοντες πρὸς τὰ δεξιὰ. 4) Κορινθιακὸς ἀρύβαλλος ὑψ. 0,058 μ. Διακόσμησις: ἄνθος λατοῦ ἀνεστραμμένον. 5) Κορινθιακὴ κοτύλη, ὑψ. 0,031 μ., διαμ. 0,052 μ. Διακόσμησις ὁμοία τῶν ὑπ' ἀριθ. 2-3. 6) Κορινθιακὸς ἀρύβαλλος, ὑψ. 0,55 μ. Θέμα διακοσμήσεως: τέσσαρες χορευταὶ (κωμασταί). 7) Κορινθιακὸς δακτυλοειδὴς ἀρύβαλλος ὑψ. 0,072 μ., διαμ. 0,060 μ. Θέμα διακοσμήσεως: δύο ἰππεῖς πρὸς τὰ δεξιὰ. 8) Πλαστικὸν κορινθιακὸν ἀγγεῖον σχήματος λαγωῦ, ὑψ. 0,056 μ., μήκος 0,086. Τὸ στόμιον τοῦ ἀγγείου ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ λαγωῦ, ἢ ἐπιφάνεια τοῦ σώματος εἶναι ἐστιγμένη, πλὴν τῆς κοιλίας κοσμουμένης διὰ θαλαστῆς γραμμῆς μεταξύ διπλῶν ὀριζοντίων γραμμῶν. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς κεφαλῆς, τὰ σκέλη καὶ ἡ οὐρὰ εἶναι βεβαμμένα διὰ καστανομέλανος βερνικίου. 9) Μόνωτον ἀττικὸν κύπελλον, ὑψ. 0,034 μ., διαμ. 0,068 μ. Ἔχει τὸ χεῖλος ἐξέχον, τὴν λαβὴν ταινιάδη. 10) Κορινθιακὸς ἀρύβαλλος ὑψ. 0,052 μ. Διακόσμησις: περιφερικαὶ ταινίαι καὶ γλῶσσαι ἐπὶ τοῦ ὄμου καὶ ὑπὸ τὴν βάσιν. 11) Μικρὰ κορινθιακὴ ὄλη, ὑψ. 0,084 μ. Τὸ μέλαν ἐπίχρισμα ἔχει ἐν μέρει ἀφανισθῆ (Πί ν. 77γ).

Τὰ ἀγγεῖα, πλὴν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9, εἶναι κορινθιακά. Ἡ χρονολόγησις τῆς ταφῆς δύναται νὰ στηριχθῆ εἰς τοὺς τρεῖς ἀρυβάλλους (4, 6, 10) ἀνήκοντας εἰς τὴν ὄψιμον κορινθιακὴν I περίοδον (570-550 π.Χ.). Διὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 8 πλαστικὸν ἀγγεῖον πρβλ. J. Ducat, *Les vases plastiques corinthiens*, BCH 86 (1963), σ. 457, εἰκ. 28, ἂν καὶ τὸ νέον εὑρημα διαφέρῃ οὐσιωδῶς καὶ οὔτε δύναται νὰ συναφθῆ πρὸς ὁμάδα τινὰ τῆς ταξινομήσεως τοῦ J. Ducat, διότι βεβαίως τὸ ὄλικόν εἶναι πλουσιώτερον ἢ ὅσον φαίνεται ἐκ τῆς μελέτης ταύτης. Ὁ ὑπ' ἀριθ. 10 ἀρύβαλλος εἶναι τυπολογικῶς ὁ πλέον ὄψιμος, πρβλ. H. Payne, *Necrocorinthia*, ἀριθ. 1161 καὶ P. N. Ure, *Argballois and Figurines from Rhitsona*, σ. 27, ἀριθ. 91, 6-8. Τὸ σχῆμα τῆς ὄλης ἀριθ. 11 εἶναι δάνειον ἐκ τῶν ἀττικῶν ἐργαστηρίων. Ὅμοια ὄλη εὑρέθη εἰς Κόρινθον: *Hesperia* 25 (1956) σ. 356, ἀριθ. 7, πίναξ 52. Διὰ τὰ ἄλλα κορινθιακὰ ἀγγεῖα ὡς καὶ διὰ τὸ ἀττικὸν κύπελλον (ἀριθ. 9) ἐλλεί-

πουν ἀκριβῆ τεκμήρια χρονολογήσεως. Ἐνίοτε τοιαῦτα ἀγγεῖα ἀναβιβάζονται εἰς ἀρχαιοτέρους τοῦ β' ἡμίσεος τοῦ βου π.Χ. αἰῶνος, ἀλλ' ἡ χρονολόγησις αὕτη ἀμφισβητεῖται. Ἐν συμπεράσματι δύναται νὰ θεωρηθῆ βέβαιον ὅτι ἡ ταφὴ ἐν τῇ σαρκοφάγῳ ὑπ' ἀριθ. 6 ἀνάγεται εἰς τὴν ὄψιμον κορινθιακὴν I περίοδον. Ἐπομένως τὰ κτερίσματα τῆς σαρκοφ. 6, ἢ ὅποια ἐχρησιμοποίηθη ἅπαξ πρὸς ταφὴν καὶ κεῖται ὑπὸ τὸ δάπεδον τῶν ἄλλων, εἶναι τὰ ἀρχαιότερα. Ἡ βεβαία χρονολόγησις τῆς ἀδιαταράκτου ταύτης σαρκοφάγου εἰς τὰ μέσα τοῦ βου π.Χ. αἰῶνος παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, διότι ἂν ἡ ἐπιγραφή τῆς σαρκοφάγου 1 ἐχαράχθη, ὡς εἶναι πιθανόν, κατὰ τὴν πρώτην ταφὴν, αὕτη δὲν θὰ ἀπέειχε χρονικῶς τῆς σαρκοφάγου 6.

Ὡς κατώτατον χρονολογικὸν ὄριον τὰ ἀγγεῖα παρέχουν τὰ μέσα τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος, διότι οὐδὲν εὑρημα ἀνήκει εἰς νεωτέραν ἐποχὴν. Ἐκτοτε ὁ θάλαμος δὲν διαταράχθη, διότι ἄλλα ἀγγεῖα καὶ ἀποτμήματα ἀγγείων, τὰ ὅποια εὑρέθησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐντὸς σχηματισθείσης διὰ τῆς εἰσροῆς τῶν ὑδάτων προσχώσεως, εἶναι σύγχρονα τῶν ὄψιμωτέρων ταφῶν. Ταῦτα εἶναι: 1) Λήκυθος ἀττικὴ μελανόμορφος μετὰ λευκῆς ζώνης περιφερικῶς καὶ παραστάσεως θεοῦ ἐπὶ ἄρματος πρὸς δεξιὰ, Ἑρμοῦ, Νίκης, Ἀπόλλωνος κιθαρωδοῦ. Ἡ λήκυθος δύναται νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸν «ζωγράφον τοῦ Αἴμονος», 2) Λήκυθος ἀττικὴ μελανόμορφος ἀνήκουσα εἰς τὴν ὁμάδα τῆς «ληκύθου τοῦ Ἑθνικοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν ἀριθ. 581» τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ «ζωγράφου τοῦ Αἴμονος». Εἰκονίζεται πάλι Θετιδος καὶ Πηλέως μεταξὺ δύο Νηρηίδων, 3) Λήκυθος ἀττικὴ μελανόμορφος. Εἰκονίζεται ἠνίοχος ἐπὶ τεθρίππου καὶ ὀπλίτης τρέχων. Τῆς ὁμάδος τοῦ «ζωγράφου τοῦ Αἴμονος» (Πί ν. 78α), 4) Ὀλπῆ ἀττικὴ, ὑψ. 0,083 μ., ἀβαφῆς πλὴν μαύρης ταινίας κατὰ τὸ μέσον τῆς κοιλίας καὶ ἐπὶ τοῦ στομίου. 5) Ὀλπῆ μετὰ τριφυλλοειδῆς στόμιον, μελαμβαφῆς, ὑψ. 0,083. 6) Ὀλπῆ, ὑψ. 0,12 μ. βεβαμμένη, πλὴν τῆς βάσεώς της, διὰ καστανεύθρου βερνικίου. 7) Πυξίς κορινθιακὴ ὁμοία πρὸς τὰς εὑρεθείσας ἐπὶ τοῦ καλύματος τῆς σαρκοφάγου 1, ὑψ. 0,113 μ. (Πί ν. 78β).

ΒΑΣ. ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΤΗΣ

*